

Panonska polja

STROKOVNA REVIIJA ZA KMETIJE

dr. Milan POGAČNIK,
minister za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano

Pomembno je, da slovenski kmetje prejemo enaka plačila kot kmetje v drugih starih državah članicah EU.

• INTERVJU Z DR. MILANOM POGAČNIKOM

• PRVI SPOMLADANSKI UKREPI PRI PRIDELAVI ŽIT

• UPORABA SREDSTEV ZA VARSTVO RASTLIN V POSEVKIH KORUZE

• POTREBE PO APNENJU TAL V POMURJU

• VEČFAZNO PITANJE PRAŠIČEV

skupina
panvita

KRMNE IN MINERALNO-VITAMINSKE MEŠANICE

NADPOVPREČNE KONVERZIJE

VISOKI PRIRASTI

IZJEMNA MLEČNOST

DOBRA PLODNOST

Živite brezskrbno - živite s Panvito!

Panvita, Proizvodnja krme d.o.o.

Lipovci 251, 9231 Beltinci | T: 02 54 22 100 | F: 02 54 22 120
E: proizvodnja.krme@panvita.si | I: www.panvita.eu | www.panvita.si

Aleš Zver
urednik

VSEBINA

UVODNIK	3
INTERVJU	
dr. Milan POGAČNIK, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	4
TRENDI V KMETIJSTVU	
Analiza poslovnega okolja	6
POLJEDELSTVO	
Prvi spomladanski ukrepi pri pridelavi žit	7
Uporaba sredstev za varstvo rastlin v posevkih koruze	8
Potrebe po apnjenju tal v Pomurju	9
VRTNINE	
Šparglji iz Panvite	10
PRAŠIČEREJA	
Večfazno pitanje prašičev pitancev ..	11
PREDSTAVLJAMO VAM	
Kmetija Perševih iz Fikšincev	14
GOVEDOREJA	
Premium ali optimum na kmetiji? . . .	15
Povezava: debelina hrbtna slanina krav, rojstna telesna masa in spol telet	17
DRUŽABNI KOTIČEK	19, 20
PANVITA ZRNOVIT d.o.o.	21

KOLOFON:

UREDNIŠKI ODBOR:

Lijana Zadavec, Marija Vogrin Bračič, Zorica
Abraham Panič, Dejan Židan, Andrej Serdt,
Boštjan Ferencak, Marjan Kumin, Rihard Peurača

Odgovorni urednik: **Aleš Zver**
Lektoriranje: **Gabrijela Granfol Peurača**
Oblikovanje in prprava za tisk: **INQUA d.o.o.**
Tisk: **S-TISK d.o.o.**

Naslov uredništva:
Lipovci 251, 9231 Beltinci
Telefon: 02 542 21 26
Faks: 02 542 21 20

Elektronska pošta:
Urednik: ales.zver@panvita.si

Naklada: **2.500 izvodov**

SPOŠTOVANE BRALKE IN BRALCI!

Temeljna značilnost slovenskega kmetijstva je, da se je dolgo časa razvijalo v povsem drugačni smeri kot kmetijstvo v EU, kar še posebej velja za agrarno strukturo. Medtem ko se je v državah z razvitim kmetijstvom razmeroma hitro povečevala velikost obratov in vzporedno z izboljševanjem kmetijske tehnologije specializacija pridelave, pa se je vse do konca prejšnjega stoletja predvsem v zasebnem sektorju slovenskega kmetijstva odvijal ravno obraten proces. Z novimi spoznanji in ukrepi, podprtimi s strani kmetijskega ministrstva, je bilo slovensko kmetijstvo in z njim vsa živilskopredelovalna industrija na pravi poti, poti, ki je odpirala vrata v svet novim podjetjem in delovnim silam, a je ob koncu prejšnjega leta v Ameriki odjeknila recesija, ki je kot prašni oblak ob velikem puku, počasi a vztrajno prekrivala Zemljino ozračje. Kakšne bodo posledice recesije v kmetijstvu? Zaradi potrebe po hrani kriza kmetijstva in živilskega sektorja ne bo prizadela v taki meri, kot jo bodo občutile druge gospodarske panoge. Po besedah strokovnjakov je vsaka presoja bodočih gibanj cen kmetijskih in živilskih proizvodov in položaja na trgu nezanesljiva. Strokovnjaki tudi zatrjujejo, da je, ne glede na nekatere zelo pesimistične signale, še najboljša ocena ta, da v splošnem, spremembe ekonomskega položaja v kmetijstvu z recesijo ne bodo tako dramatične, omogočale pa bodo nujne premike v prilagajanju proizvodnih struktur. Recesijo, ki bo v kmetijstvu, tudi po zaslugi znatnih kmetijskih podpor, verjetno manj prisotna, kaže zato izkoristiti. Kaj meni o tem, kakšna bo prihodnost slovenskega kmetijstva, sedanji minister za kmetijstvo g. Milan Pogačnik, lahko preberete v intervjuju, ki sledi v nadaljevanju revije.

Kaj pa izraba alternativnih virov goriv? Medtem ko v večini držav članic EU gozd v povprečju pokriva le tretjino vseh zemljišč, po zadnjih podatkih le-ta v Sloveniji presega že 60 %. To pomeni, da je njivski svet omejen na razmeroma majhne površine, ki pa so še dodatno ogrožene s strani urbanizacije. Razen Irske v EU ni države, ki bi imela manjši delež njiv v strukturi rabe kmetijske zemlje, kot ga ima Slovenija. Z 0,08 ha njiv na prebivalca imamo v povprečju 3-krat manj njiv na prebivalca in tako daleč zaostajamo za povprečjem ostalih držav članic EU. Iz tega lahko izvelčemo tudi kaj pozitivnega. Slovenija kot gozdnata država ima na tem področju veliko zalogo. Tako bi se morali osredotočiti predvsem na pridobivanje lesa za kurjavo in s tem zmanjšati odvisnost od uvoza energentov.

Da slovenske kmete v letu 2009 čaka mnogo sprememb, sporočajo tudi z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki namerava v letu 2009 med drugim pripraviti nov zakon o skladu kmetijskih zemljišč in gozdov, s katerim bo zagotovljen boljši nadzor nad delovanjem sklada in večja transparentnost postopkov, ter zakon o soobstoju gensko spremenjenih rastlin z ostalimi rastlinami.

Na področju izplačil kmetijskih subvencij vse kaže na ponovitev zgodbe izpred leta dni, ko so napovedi izplačil prelagnile iz mesca v mesec. Po zadnjih zagotovilih pristojnega ministrstva in Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja bodo zagotovili izplačila vseh ukrepov SKP za leto 2008 do konca junija 2009.

V času, ko bomo začeli s spomladanskimi opravili na poljih ter kmalu tudi s setvijo koruze, bo potrebno znova vložiti veliko truda in tudi sredstev, da bi začeli krog, ki se konča z okusnim rezkom na domačem krožniku. Upajmo le, da ne bo prepozno, ko bomo spoznali, da je bilo pridelano v Sloveniji slastnejše, pa čeprav nekoliko dražje od tujega.

Prijetne dni v prihajajoči pomladi vam želim,
vaš urednik.

DR. MILAN POGAČNIK, MINISTER ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

Osebna izkaznica Milana pogačnika

Milan Pogačnik se je rodil 30. avgusta 1946 v Celju. Leta 1971 je diplomiral na veterinarskem oddelku Biotehniške fakultete. Po opravljenem magisteriju in doktoratu s področja patološke morfologije je bil leta 1984 izvoljen v naziv docenta, leta 1989 v izrednega profesorja, leta 1994 pa v rednega profesorja Univerze v Ljubljani. Pogačnik je v svojem 33-letnem delovanju na področju veterinarstva sodeloval pri pripravi Strategije razvoja kmetijstva ter zakonskih in podzakonskih aktov s področja veterinarstva in živinoreje. V minulih letih je razvil interdisciplinarno raziskovalno in razvojno skupino, ki pripravlja raziskovalne in tehnološke programe sonaravne rabe opuščenih kmetijskih površin z uporabo živali, še posebno na kraških področjih. Tehnologije že uspešno uvajajo v nekaterih drugih državah, npr. na Kitajskem, kjer je v letošnjem letu prejel najvišjo nagrado Vlade LR Kitajske za tuje znanstvenike.

Poleg funkcije dekana na Veterinarski fakulteti, ki jo je uspešno opravljal od leta 1990, je bil v preteklih letih tudi predsednik Upravnega odbora Univerze v Ljubljani, predsednik združenja VetNEST, član izvršilnega odbora European Association of Establishment for Veterinary Education, predsednik Veterinarskega sveta Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), član kolegija ministra MKGP ter minister MKGP. Od leta 2007 je član Upravnega odbora Evropske agencije za varno hrano (EFSA). Je tudi član Znanstveno-svetovalnega komiteja pri Evropskem Centru za validacijo alternativnih metod (ECVAM) ter stalni član slovenske delegacije letnih srečanj generalne skupščine OIE (Office International Epizootie) v Parizu. 21. novembra 2008 je bil imenovan za ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Dne 21. 11. 2008 vas je Državni zbor RS potrdil za novega ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Kateri so najpomembnejši cilji, ki jih nameravate uresničiti v vašem mandatu?

V preteklem mandatu so bili na ministrstvu sprejeti nekateri strateški dokumenti za obdobje 2007–2013, kot so izbira modela neposrednih plačil, strateški načrt razvoja podeželja in Program razvoja podeželja RS 2007–2013, strategija prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva na podnebne spremembe ter nacionalni gozdni program in nacionalni strateški načrt za razvoj ribištva. Prav zato bosta ključni nalogi pri našem delu v tem mandatu učinkovito izvajanje zastavljenih načrtov in priprava še nekaterih izvedbenih

akcijskih programov.

Še naprej bomo stremeli k ohranjanju stabilnosti in predvidljivosti sistema v kmetijstvu, ki se mu po letu 2013 spet napovedujejo spremembe skupne kmetijske politike EU (SKP). K tej stabilnosti želimo prispevati tudi z učinkovitejšim delovanjem ministrstva in organov v sestavi. V praksi to pomeni, da se bomo zavzemali za učinkovitejše in hitrejše izvajanje ukrepov SKP z izplačevanjem nekaterih ukrepov še v istem letu. Tako želimo omogočiti tudi čim večje črpanje EU sredstev. Spremenili bomo nekatere pravne akte, da bomo zagotovili boljše možnosti za gospodarjenje ter posledično prispevali k večji storilnosti in konkurenčnosti slovenskega kmetijstva. Ti sta pomembni zlasti v luči finančno-gospodarske krize.

Zdi se mi pomembno, da do predvidenih novih sprememb SKP čez štiri leta naredimo korak naprej s prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva novim izzivom. Ti so povečano povpraševanje po hrani in obnovljivih virih energije, nadaljevanje sproščanja trgovine, podnebne spremembe, varovanje okolja in ohranjanje biotske raznovrstnosti ipd.

Eno od temeljnih vodil pri mojem delu v vlogi ministra bosta partnerstvo in preglednost nad delovanjem. Na ministrstvu bomo še tesneje sodelovali z nevladnimi organizacijami, socialnimi partnerji in poslovnimi subjekti v kmetijstvu, živilskopredelovalni industriji in gozdarstvu, pa tudi s širšo javnostjo.

Kako ocenjujete trenutno stanje slovenskega kmetijstva?

Stanje v slovenskem kmetijstvu je po moji oceni trenutno zadovoljivo. Slovenska

kmetijska politika ima v času recesije predvsem nalogo podpreti kmetijska gospodarstva in živilska podjetja pri njihovem premagovanju posledic krize. MKGP in Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja bosta do 30. 6. 2009 zagotovila izplačila vseh ukrepov SKP za leto 2008, kot so neposredna plačila, plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) in kmetijsko okoljski ukrepi. V decembru letošnjega leta predvidevamo tudi večino plačil za OMD že za tekoče leto. Znotraj programa razvoja podeželja bomo z razpisi za naložbene podpore in njihovo prilagoditvijo novim razmeram in potrebam nudili intenzivno podporo prestrukturiranju in prilagoditvi kmetijskih gospodarstev in celotne agroživilske verige. Okrepili bomo tudi ukrepe za pomoč kmetijskim gospodarstvom v izrazitih težavah v okviru državnih pomoči, kar zahteva zagotovitev dodatnih sredstev in skladno s kriteriji definiranje ukrepov. Splošni gospodarski ukrepi, ki so namenjeni za pomoč podjetjem (npr. delno subvencioniranje polnega delovnega časa) so namenjeni tudi podjetjem kmetijsko-živilskega sektorja.

Kakšne bodo po vašem mnenju posledice svetovne finančne in gospodarske krize na kmetijstvo pri nas?

Dohodek evropskega in slovenskega kmetijstva bo v recesiji zagotovo padel, vendar pa bo po drugi strani precej stabiliziran s plačili iz ukrepov SKP. Prav zato je pomembno, da slovenski kmetje prejemajo enaka plačila kot kmetje v drugih starih državah članicah EU. To seveda ni primer v drugih novih državah.

Neposredna plačila in plačila iz naslova ukrepov programa razvoja podeželja bodo tako zmanjševala recesijska dohodkovna tveganja in to vsaj pri tistih aktivnostih, kjer plačila predstavljajo pomemben del dohodka. Če se bodo umirili še stroški, kar bo veljalo zagotovo za krmo in gorivo, verjetno tudi za gnojila in zaščitna sredstva, manj pa za pitovne živali, bo situacija vzdržna, vsaj gledano skozi perspektivo primerjave z drugimi sektorji. Recesijo bi slovensko kmetijstvo moralo zato izkoristiti za nadaljnjo rast in razvoj, predvsem pa prilagoditev na nove ekonomske in podnebne razmere.

Katerih prijemov naj se lotijo slovenski kmetje, da bo njihov obstoj v prihodnosti stabilen, varen in hkrati ekonomičen?

Skupna kmetijska politika EU nudi za obdobje 2007-2013 s svojimi ukrepi na področju neposrednih plačil prvega stebra in politike razvoja podeželja oz. drugega stebra sorazmerno stabilen in predvidljiv agrarno političen okvir. Tudi v okviru vmesnega pregleda SKP, ko smo kmetijski ministri pregledali učinkovitost reforme SKP iz leta 2003 in sprejeli določene spremembe obstoječe politike, je Sloveniji uspelo ohraniti izbrani model neposrednih plačil, ki temelji na posebnostih slovenskega kmetijstva. Predvsem nam SKP omogoča, da bomo do leta 2012 lahko ohranili nekatere proizvodno vezana plačila, predvsem na področju živinoreje. Seveda pa je danes po uvedbi proizvodno nevezanih plačil v SKP odločitev o vrsti pridelave in prireje prepuščena vsakemu kmetu in njegovim videnjem poslovnih priložnosti na trgu. Zato na vaše vprašanje žal ne morem ponuditi posebnega recepta. Mislim pa, da bi se morali kmetje bolj poslovno povezovati v okviru zadrug in drugih oblik poslovnih združenj, kot so organizacije proizvajalcev. Morali bi racionalizirati stroške in s tem dosegati večjo učinkovitost in konkurenčnost ter posledično zagotavljati stabilnost gospodarjenja.

Se bodo velika cenovna nihanja surovin kmetijskih pridelkov, ki spremljajo kmetijstvo v zadnjih letih, nadaljevala tudi v prihodnje?

Vsako napovedovanje, predvsem pa v tako nestabilnih razmerah, je lahko tvegano in nevhvaležno delo. Kljub temu lahko zaenkrat rečemo, da na evropskem in s tem tudi slovenskem trgu kmetijskih surovin z recesijo ne pričakujemo dramatičnih razmer. Trenutno se cene postopno vračajo na raven pred cenovnim šokom. Vprašanje je, ali bodo padle pod nizko raven iz let 2005 in 2006. Na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se nagibamo k oceni, da je to manj

možno. Na takšno dogajanje na trgu bi se odzvala tudi proizvodnja, ki bi se posledično zmanjšala, s tem pa bi dodatno prispevala k stabiliziranju cen. Natančnejše napovedi praktično ni mogoče dati, najbolj zanesljiva bi morda bila, da cene kmetijskih surovin ne bi smele biti najnižje od zgodovinske najnižje ravni iz let 2000-2005.

Lahko slovenski kmetje v prihodnje pričakujejo tekoča izplačevanja ukrepov? Ali obstaja zmožnost, da bodo ta izplačana prej, kot je to praviloma drugod v Evropi (v Avstriji, na Madžarskem ...)?

Ena izmed prednostnih nalog ministrstva je tudi učinkovitejše in hitrejše izvajanje ukrepov SKP. To pomeni, da si bomo prizadevali, da bomo nekatere ukrepe izplačali še v istem letu. Tako npr. v letošnjem decembru načrtujemo večino izplačil za OMD že za tekoče leto, podobno kot smo to storili v decembru. So pa izplačila povezana z več dejavniki, med katerimi so zagotovitev sredstev v proračunu, ustrezno hitra obdelava vlog na plačilni agenciji, izvedba vseh potrebnih kontrol na terenu ipd. ter seveda tudi urejeni tekoči računi vlagateljev zahtevkov.

Kakšna so vaša predvidevanja glede nepovratnih sredstev (subvencij) po letu 2013?

Rešitve, ki so bile lani sprejete v okviru pregleda SKP, so pomembne tudi z vidika oblikovanja SKP in s tem tudi sistema neposrednih plačil po letu 2013. Sprejeta dodatna modulacija oz. povečan obseg sredstev, ki se iz neposrednih plačil prenaša med ukrepe razvoja podeželja, kaže na naraščajoči pomen ciljno usmerjenih podpor. V ospredje je postavljena problematika trajnostnega razvoja kmetijstva ob vse večjih zahtevah za varovanje naravnih virov in po prilagoditvi kmetijstva na podnebne spremembe. Ohranja pa se tudi vse večja tržna usmerjenost kmetijstva, s katero se želi omogočiti kmetom, da se bodo lahko še bolje odzivali na povpraševanje in stanje na trgu. Kaj se bo zgodilo z proračunom EU za področje kmetijstva oz. ali se bodo plačila v prihodnje zmanjšala, je trenutno še prezgodaj govoriti. Vsekakor pa že lahko napovemo, da se ta zagotovo ne bodo povečala.

Gospod minister, ali je visoka stopnja prehranska samooskrbe smiseln cilj za majhne države, kot je na primer Slovenija?

Beseda samooskrba je malce izrabljena, gre namreč za zelo relativen pojem. V določenih panogah, recimo v trdih žitih, imamo okrog 45- do 55-odstotno samopreskrbo, pri mleku 135-odstotno, pri perutninskem mesu

127-odstotno, pri svinjskem mesu okrog 65-odstotno. Vendar pa je tu pomembno tudi vprašanje porabe teh pridelkov oz. živil. Z mesom drobnice imamo kljub majhni proizvodnji na primer celo 104-odstotno samooskrbo, to pa zato ker je pojemo samo 400 gramov. Skratka, te stopnje so odvisne tudi od tega, kako smo razvijali interese za porabo določenih vrst hrane. Seveda pa ne smemo pozabiti, da je to odvisno tudi od kmetijskih površin, ki imajo svojo proizvodno zmogljivost. Zdi se mi pomembno poudariti, da je Slovenija država z najmanj kmetijskimi površinami na prebivalca v EU.

Stopnja samooskrbe v Sloveniji se mi generalno torej ne zdi problematična. Pri tistih proizvodih, ki jih imamo preveč, lahko pride do težav v prodaji, ampak pri nekaterih panogah, kot je zelenjadarstvo, pa imamo še rezerve.

Intervju pripravil: Aleš Zver

ANALIZA POSLOVNEGA OKOLJA

Skupina Panvita
Panvita, Proizvodnja krme d.o.o.
rihard.peuraca@panvita.si

Rihard Peuraca,
vodja komercialne

V obdobju, ki ga živimo, ima pomembno vlogo globalizacija. Stvari se odvijajo z bliskovito hitrostjo. Razdalje med kraji so vse manj pomembne, proizvodna lokacija je lahko, in je v doloženih panogah celo zaželeno, popolnoma dislocirana od prodajnih trgov. Ponudba izdelkov in storitev je dosegla vse presežke, na trgu je dosežena hiperkonkurenca. Tehnologija po posameznih panogah je vrhunsko izpopolnjena. Storitvene dejavnosti so po obsegu presegle proizvodne in predelovalne dejavnosti. V preteklosti je bila prevladujoča proizvodna dejavnost.

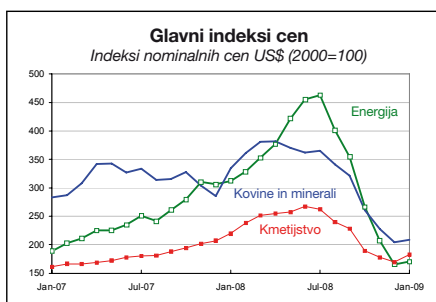
Ali bo trenutna svetovna finančna in gospodarska kriza vse skupaj postavila na glavo? Bo gospodarstvo padlo s tečajev in ponovno začelo nov vzpon iz temeljev? Je kaj takega brez popolnega svetovnega zloma sploh možno? Ali je človeška civilizacija sposobna in zrela prebroditi gospodarske težave brez družbenih nemirov, ne da bi se zapletla v fizične spopade, morda celo vojne?

Zadnjih nekaj let je veliko podjetij in posameznikov živelo nad svojimi realnimi zmoglostmi. Takšne bo sedanja kriza najbolj prizadela. Res je, da je v človeški naravi, da se ravno takrat, ko smo najbolj prizadeti, znamo najučinkoviteje braniti in boriti. Morda bo v krizi marsikdo poiskal svojo priložnost, našel nove ideje, ponovno uspel. Morda bo kriza porodila razcvet novih vej industrij, tehnologij, znanosti ...

Brez tovrstnih predpostavk v tem trenutku ne moremo realno razmišljati o prihodnjih načrtih. Poslovni načrti, ki so jih podjetja začela snovati v drugi polovici ali v zadnjem četrtletju minulega leta za naslednje poslovno leto, so ničvredni dokumenti. Razmere in razmerja na tržišču so se od takrat bistveno spremenila in se praktično še danes spreminjajo iz dneva v dan, če ne celo iz ure v uro. Tržišča so nestabilna, tako nabavna kot prodajna. Povsod sta prisotna negotovost in strah. Za proizvodna podjetja, kjer predstavljajo vhodne surovine največji delež stroškov, so lahko usodne neugodne nabave. Praktično nihče ne sklepa dolgoročnih pogodb, bistveno manj je terminskih nakupov. Vse to pa veržno vpliva na povpraševanje in krog je sklenjen. Lahko ugotovimo, da je strah v tem trenutku, poleg pomanjkanja denarja v bankah, največji faktor zastoja v gospodarstvu. Da pa denarja ne primanjkuje samo v bankah, je razvidno tudi in predvsem v realnem gospodarstvu, kjer je prisotna visoka nelikvidnost. S tem, da banke ne servisirajo podjetij s krediti za poslovanje, se je veriga neplačevanja raztegnila na dobavitelje

po celotni verigi poslovanja posameznih branž. Prav gotovo to različne branže različno občutijo, ampak problem je postal že tako akuten, da praktično več ni panoge, ki se s tem ne bi ubadala. Na področju prodajnih trgov prihaja do množičnih stornacij naročil in odpovedi že sklenjenih pogodb. Tako je govoriti o prihodnosti in pričakovanih poslovnih rezultatih zelo nevhvalno in negotovo.

Čeprav so vzroki za sedanjo finančno krizo in gospodarsko recesijo stari desetletja in izhajajo iz jedra danes v svetu prevladujoče liberalne oblike tržnega sistema, je bil povod za krizo padec cen nepremičnin v ZDA, ki se je začel leta 2006, prvi znaki z njim povzročene finančne krize pa so se pokazali spomladi 2007. Najprej so bili znaki postopni, kasneje so si sledili v vse krajših razmakih. Sledili so prvi stečaji velikih finančnih ustanov in poskus oživiljanja gospodarstva v ZDA z davčnimi razbremenitvami. Sredi poletja 2008 so dosegle vrh cene nafte (147 USD) in drugih surovin, ameriški dolar je dosegel najnižjo raven v primerjavi z evrom (1,6 USD za 1 EUR). Od septembra dalje pa so si kritični dogodki začeli slediti z bliskovito naglico. Borzni indeksi povsod po svetu so doživljali največje padce doslej in izgubili v povprečju za polovico

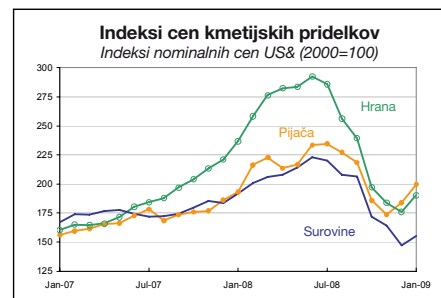

Vir: <http://decpg.worldbank.org>

v razvitem svetu, v državah v razvoju pa dve tretjini in več. Prišlo je do propada treh (Lehman Brothers, Bear Sterns, Merrill Lynch) do petih (če prištejemo tudi Goldman Sachs in Morgan Stanley, ki sta izgubili veliko moči in vpliva) največjih ameriških investicijskih bank. Posledice danes čutimo v realnem gospodarstvu.

Ena največjih težav gospodarstva trenutno je likvidnost. Prof. Štiblar je v svoji knjigi »Svetovna kriza in Slovenci« zapisal: »Denar (likvidnost) je dražji in težje dosegljiv«. Danes (marec 2009) bi lahko zapisali denar je poceni, vendar še zmeraj težko dosegljiv – kreditni trg je zamrl. Trditev temelji na dejstvu, da so obrestne mere, ki so nenehno rasle, leta 2007 in 2008 dosegle vrh. Z ukrepi vlad in centralnih bank je doseženo, da so te danes bistveno nižje.

Svetovne cene surovin so bile do leta 2003 izredno nizke, nato so začele vse hitreje rasti. Ekstremen skok je bil od sredine leta 2007 pa do sredine leta 2008.

Vir: <http://decpg.worldbank.org>

Napoved za leto 2009

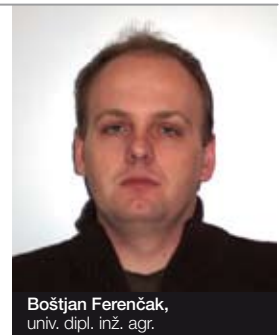
V letu 2009 bo po pričakovanjih svetovna rast BDP upočasnjena, pri čemer bo večina razvitih držav formalno v recesiji, države v razvoju pa bodo znatno upočasnile rast. Seveda bo dinamika od države do države različna, kar je potrebno upoštevati pri iskanju izvoznih trgov. »Najhitrejšo rast naj bi ohranile članice skupine BRIC (Brazilija, Rusija, Indija in Kitajska) in druge tranzicijske države, hkrati pa arabske države zahodno od Azije. Tudi države jugovzhodne Evrope, tradicionalni rezidualni izvozni trg Slovenije, bodo ohranile znatno pozitivno rast. Po drugi strani bo aktivnost v EU 27 oziroma v ožji EMU blizu stagnacije, po pesimističnem scenariju pa bo celo padla«, navajajo številni analitiki. Spomnimo še, da je v državah EMU pričakovati zelo nizko inflacijo in povečanje stopnje brezposelnosti.

Kdaj bo prišlo do preobrata in ali bo to že v letu 2009, je težko napovedati. Poznavalci so mnenja, da pred letom 2010 gotovo ne. V članku revije Moje finance avtor Robert Kleindienst pod naslovom »Znanilci in dejavniki borznega preobrata« piše o dejavniki, ki naj bi napovedovali preobrat. Pravi, navajam, da je »zgodovinsko gledano borzno dno navadno nastopilo tri do dvanajst mesecev prej, preden so dno dosegla gospodarstva.« Če je tako, bi ob predpostavki, da je bilo borzno dno že doseženo, lahko zelo hitro izračunali približen čas začetka gospodarske rasti. Pa smo res prepričani, da je bilo dno na finančnem sektorju že doseženo, ali se bo morebiti našel še kakšen Madoff¹, ki bo povzročil ponovne padce?

Literatura je na voljo pri avtorju.

¹Bernard Madoff, finančnik z Wall Streeta, ki je s finančno prevaro »Ponzijske sheme« po kateri nove vlagatelje poplačujejo z vlogami predhodnikov, ogoljufal mnoge vlagatelje.

PRVI SPOMLADANSKI UKREPI PRI PRIDELAVI ŽIT

Skupina Panvita
KG Rakičan d.o.o., PC Poljedelstvo
bostjan.ferencak@panvita.si

Boštjan Ferenčak,
univ. dipl. inž. agr.

Nekateri posevki žit, predvsem na manj primernih tleh, v zimskem času izgledajo dokaj neznačilne barve, posevki ječmena so izrazito blede rumene barve, posevki pšenice pa so lahko rahlo vijoličaste in slabo razraščeni. Vsi ti simptomi so posledica neprimerne ravnosti okolja, v največji meri pa je vzrok za izrazito rumenenje ječmena ter vijoličasto barvo na rastlinah pšenice neustrezen, prenizek pH tal ali pa tla, ki so dalj časa zasitena z vodo (nastopi pomanjkanje zraka). pH vrednosti v tako kratkem času bistveno ne moremo popraviti, delno lahko omilimo posledice s polovičnim odmerkom apnenčeve moke, ampak to je le delna rešitev. Če vemo, da imamo na neki površini težave s prenizkim pH, se je seveda že v jeseni smiselno odločiti za setev takih ozimnin, ki nekoliko boljše prenašajo nižje pH, to je npr. ozimna tritikala ali rž. Dolgoročno pa je vendarle najoptimalnejša rešitev za tako površino apnenje.

Rumenenje pšenice, ječmena ter ostalih žit pa je lahko tudi posledica ostankov fitofarmaceutskih sredstev, uporabljenih na predposevku, še posebej je to opaziti na obračališčih, kjer je prišlo do dvojnega odmerka zaradi prekrivanja pri škropljenju.

Prvi spomladanski ukrepi v poljedelstvu so dognojevanje žit, setev jarin, sledi škropljenje proti plevelom, v kolikor to že ni bilo izvedeno v jesenskem času.

Z opravili na njivah začnemo, ko se začne vegetacija (ozimna žita spomladi začnejo rasti, ko se temperatura dvigne nad 5 °C) ter ko je seveda primerna nosilnost tal. Prav nosilnost tal je pogosto dejavnik, zaradi katerega spomladi velikokrat ne moremo na površino, vegetacija pa se je že začela. To je lahko vzrok, da na določeni površini ne moremo pravočasno opraviti prvega dognojevanja.

Poškodbe od poljskih miši, ter sledi snežne plesni na ječmenu

Kako določiti odmerek za prvo dognojevanje?

Za pridelek žit je zelo pomembno prvo dognojevanje, da je izvedeno pravočasno in z ustreznim odmerkom. Najprimernejši čas je takrat, ko se začne vegetacija. To je od leta do leta različno, kakšno leto je to že konec februarja, kakšno leto pa šele okrog 20. marca. S kakšnim odmerkom gnojila bomo gnojili, pa je seveda odvisno od več dejavnikov, in sicer: zaloge dušika v tleh, stanje posevka po prezimitvi, tipu tal ter seveda od vrste žita (pšenica, ječmen, tritikala ...). Zalogo dušika v tleh dobimo z Nmin metodo ali hitrimi laboratorijskimi testi (npr. RQ flexom ter Merck lističi). Pri tem je pomembno, da vzamemo reprezentativen vzorec tal, prav tako pa je pomembno, če take analize ne delamo sami, da tak vzorec po vzorčenju damo takoj na hladno, saj je v nasprotnem primeru (če z vzorcem ravnamo nepravilno in je le ta več časa izpostavljen višji temperaturi) analizirana vrednost dosti večja, tudi do enkrat večja kot v primeru, če smo z vzorcem ravnali pravilno. Ko dobimo rezultat Nmin analize, potem to vrednost odštejemo od 120, (kar je ciljna vrednost dušika v tleh za prvo dognojevanje) in dobimo količino čistega dušika, s katerim moramo opraviti prvo dognojevanje žit.

Primer:

Z analizo v tleh ugotovimo 65 kg N/ha
Ciljna vrednost je 120 kg N/ha

Izračun:

120 kg N/ha – 65 kg N/ha = 55 kg N/ha

V primeru, da opravimo prvo dognojevanje s KAN, ki vsebuje 27 % N, moramo pognojiti v tem primeru z 200 kg KAN/ha.

Ker pa seveda vrednost Nmin naj ne bi bila samo in izključni element odločanja, korigiramo odmerek še glede na gostoto. Če je posevek zelo gost, odmerek nekoliko zmanjšamo in damo razliko, ko je faza razraščanja mimo, ko je posevek v fazi kolenčenja, da v

Dobro razraščen posevek ječmena (konec februarja)

pregostem posevku dodatno ne vzpodbujamo razrasta žit.

Običajno se odmerki hranil za prvo dognojevanje pšenice gibljejo med 40 do 70 kg N/ha, kar znaša od 150 do 260 kg KAN/ha. Za prvo dognojevanje ječmena, tritikale in rži pa zadostujejo nekoliko manjši odmerki, in sicer od 40 do 60 kg N/ha, kar znaša od 150 do 220 kg KAN/ha.

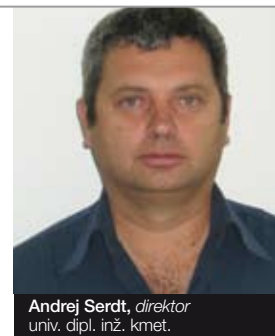
Kdaj je spomladi pravi čas za uporabo herbicida?

Kdaj je spomladi pravi čas za uporabo herbicida, je v prvi vrsti odvisno od vrste herbicida, ki ga želimo uporabiti, ter z njim povezanimi pogoji za delovanje. Povedano enostavneje, npr. določen herbicid rabi za svoje delovanje dnevno temperaturo 5 °C, nočna pa ne sme pasti pod 0 °C, spet drug herbicid rabi za svoje delovanje samo pozitivno dnevno temp. (temp. nad 0 °C), nočna pa ne sme pasti pod -3 °C. Velikokrat prav zaradi nizkih nočnih temperatur ne moremo pristopiti k škropljenju s herbicidi. Vseeno pa moramo paziti, da ukrep izvedemo še pravočasno. Še posebej, če imamo gost, močno razraščen posevek, je nevarnost, da so nekateri pleveli skriti pod listi pšenice in škroplilna raztopina ne zadane teh plevelov.

Pravočasno in natančno izvedeni prvi spomladanski ukrepi (dognojevanje, ustrezna zaščita) imajo že zelo neposreden vpliv na pridelek, saj je spomladi običajno na razpolago še dovolj vlage, da se gnojilo raztopi in je na razpolago rastlini ter tako ni izpostavljena stradanju.

Literatura je na voljo pri avtorju.

UPORABA SREDSTEV ZA VARSTVO RASTLIN V POSEVKIH KORUZE

Skupina Panvita
Panvita Zrnovit d.o.o.
andrej.serdt@panvita.si

Andrej Serdt, direktor
univ. dipl. inž. kmet.

Koruza je najpomembnejša poljščina za prehrano živali pri nas. Zadnja leta je postala zanimiva kot energent za pridobivanje električne energije (bioplinarne). Zatiranje plevelov v koruzi je zelo pomembno opravilo. Pleveli v zgodnji fazi razvoja koruze nam lahko zmanjšajo pridelok do 40 % in več.

Pleveli v koruzi delimo na ozkolistne in širokolistne. Oboji so lahko tako enoletni (semenski) kakor tudi večletni. Najpomembnejši enoletni ozkolistni pleveli v koruzi so: muhviči (*Setaria spp.*), navadna kostreba (*Echinochloa crus galli*) in srakonje (*Digitaria spp.*). Najpomembnejša travna večletna plevela sta pirnica (*Agropyron repens*) in divji sirek (*Sorghum halepense*). Med najpomembnejše enoletne širokolistne pleveli prištevamo dresni (*Polygonum spp.*), metlike (*Chenopodium spp.*), ščire (*Amaranthus spp.*) in ambrozijo (*Ambrosia elatior*) - plevel v času cvetenja zelo nevaren za astmatike. Med najpomembnejša večletna širokolistna plevela prištevamo osat (*Cirsium arvense*) in njihov slak (*Convolvulus arvensis*).

srakonja (*Digitaria spp.*)

Priporočam naslednje kombinacije varstva proti plevelom:

Po setvi in pred vznikom plevela:

- Dual gold 1,0-1,4 l/ha + stomp 400SC 3 l/ha
- Dual gold 1,0-1,4 l/ha + merlin 0,1 kg-0,13 kg/ha
- Frontier 1,0-1,4 l/ha + stomp 400 sc 3 l/ha
- Frontier 1,0-1,4 l/ha + merlin 0,1-0,13 kg/ha
- Primekstra TZ gold 4-5 l/ha
- Lumax 3,25-4 l/ha
- Akris 3,0 l/ha

Pomembno! Vsi navedeni pripravki za dobro delovanje rabijo vlago, zato se nam večkrat zgodi, da zaradi čakanja na dež pride do vznika koruze preden poškrpimo. Vse zgoraj navedene pripravke, razen **Merlina**, lahko uporabite tudi do tretjega lista koruze in ne bodo škodovali posevku. Bolj pomembno je, da pleveli, ki vznikajo, nimajo več kot enega do dva lista. **Merlin** lahko škropimo tudi takrat, ko ni vlage, saj je zelo odporen na sušna obdobja, vendar pred vznikom koruze.

navadna kostreba (*Echinochloa crus galli*)

Po vzniku koruze do tretjega lista in plevelov ena do dva lista:

- Lumax 3 l/ha do 3,75 l/ha + močilo
- Akris 3 l/ha + močilo

Po vzniku koruze, ko ima koruza 4-6 listov, pleveli pa maksimalno 4 liste:

- Motivel 1,0 l/ha + 2,0 l/ha Cambio + močilo
- Tarot 50 gramov + Harmony 75 WG 10-15g/ha + močilo
- Equip 2-2,5 l/ha + Cambio 2l/ha

Navedene kombinacije zelo dobro učinkujejo na enoletne ozkolistne pleveli v fazi od 1 do 3 listov (kostreba, muhviči, srakonja), večletne ozkolistne pleveli in na skoraj vse širokolistne pleveli. Razen Equipu je potrebno vsem ostalim herbicidom dodati močilo.

Kombinacija štirih različnih herbicidov zatira vse pleveli v koruzi z enim škropljenjem.

- 0,7 l/ha Frontier x2 + 1,5 l/ha + 0,5 l/ha motivell + 1,5 l/ha Cambio + močilo

To je kombinacija talno foliarnih herbicidov, ki jo škropimo po vzniku koruze nekje do tretjega lista koruze. Pleveli ne smejo imeti več kot 2 do 4 liste.

Korekcijska škropljenja, če je njiva zapleveljena s pirnico

- Equip 2,5 l/ha do osmega lista koruze
 - Motivel 1,0 l/ha do šestega lista koruze
 - Tarot 50g/ha do šestega lista koruze
- Motivelu in Tarotu obvezno dodamo močilo.

V primeru, ko je njiva zapleveljena s širokolistnimi pleveli, tudi večletnimi.

- Cambio 2,0 l/ha do šestega lista koruze
- Banvel 0,7 l/ha do sedmega lista koruze
- Peak 75 WG 20-30 g/ha do šestega lista koruze

Vsem je potrebno dodati močilo.

Do desetega lista koruze lahko uporabimo Callisto, ki zelo dobro deluje na vse enoletne širokolistne pleveli, tudi na bržunasti oslez in ambrozijo. Njegova posebnost je, da deluje tako preko listov kakor tudi preko tal. Navedel sem samo nekaj kombinacij in možnosti zatiranja plevelov v koruzi. Zelo pomembno je, da pridelovalci koruze pozorno spremljajo svoje posevke, le tako se najlažje odločajo za najboljši izbor herbicidov in čas škropljenja. Vsekakor jim bomo v naši trgovini z veseljem svetovali pri izbiri.

Na koncu še nekaj opozoril:

- ne škropite v vetru in pri temperaturi nad 25 °C;
- poraba vode naj bo med 200 do maksimalno 300 l/ha,
- ko se odpravljate po nakupih fitofarmaceutskih sredstev, imejte izkaznico o opravljenem izpitu izvajalca ukrepov vedno s seboj.

Literatura je na voljo pri avtorju.

POTREBE PO APNENJU TAL V POMURJU

Univerza v Ljubljani, BF
Oddelek za agronomijo,
Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana
rok.mihelic@bf.uni-lj.si

doc. dr. Rok Mihelič

Apnenec je vir kalcija, glavnega gradnika »okstja« vseh živih organizmov ter enega ključnih elementov v prehrani. Je vezivo za talne delce, zato z njim izboljšamo strukturo tal, povečamo njihovo zračnost in sposobnost za zadrževanje rastlinam dostopne vode. Vodotopne huminske kisline poveže apnenec v kalcijeve humate, ki nato z glino tvorijo humusno-glinene skupke. Tla z zadostno vsebnostjo apnenca so zato strukturna, zračna, sposobna zadržati rastlinam dostopno vodo in bolje zavarovana pred erozijo. Apnjenje največkrat povezujemo z nevtralizacijo kislin, ki v tla pridejo s kislim dežjem, iz ločiči korenin in mikroorganizmov ali s kislom delujočimi gnojili. Z njim povečamo pH vrednost tal in jo vzdržujemo v optimalnem območju. Če so tla preokisljena, se izrazito poslabša dostopnost glavnih hranil: dušika, fosforja, kalcija in magnezija, mikro in makro favna tal pa živali. Stanje se lahko še poslabša, saj se v kislilih tleh lahko prekomerno poveča dostopnost rastlinam škodljivih elementov, npr. aluminija. Pridelki so zato slabši in manjši.

V dolgoletnih poljskih poskusih so ugotovili, da za sprotno nevtralizacijo v tleh nastajajočih kislin potrebujemo okrog 500 kg CaCO_3 , če pa gnojimo s kislom delujočimi amonijskimi gnojili, pa celo 1000 kg apnenca - CaCO_3 /ha letno.

Za določitev pravih odmerkov apna obstajajo različne metode na podlagi določitev pH tal, vsebnosti humusa ter talnega tipa glede na teksturo. Apnjenje se seveda razlikuje tudi glede kulture (travniki ali njiva). Splošno pravilo je: čim lažja so tla in čim več humusa vsebujejo, tem nižja je optimalna pH vrednost. Na travinju je optimalna pH vrednost za 0,5 do 1 pH enote manjša kot na njivah. Lažja tla se apni vsake 3-4 leta, težka pa na 4-6 let. Apneno sredstvo je priporočljivo zadelati v tla. Poenostavljen primer maksimalnih odmerkov čistega apna (CaO) prikazuje preglednica 1.

Pri ocenjevanju apnilne vrednosti nekega materiala je potrebno določiti sledeče značilnosti: kemijsko obliko (oksid, hidroksid ali karbonat), nevtralizacijsko vrednost sredstva (npr. koliko apnilnega sredstva moramo uporabiti, da bomo dobili enako apnilno vrednost, kot ga ima 100 kg čistega apnenca) ter reaktivnost (koliko časa traja apnilno delovanje določenega sredstva pri kontroliranih razmerah). Če je nevtralizacijska vrednost apnenca, CaCO_3 – 100 %, potem je nevtralizacijska vrednost živega apna - CaO 179 %, hidratiziranega oz. gašenega apna - Ca(OH)_2 pa 132 %.

Zelo pomembno je vedeti, da je apno zelo agresivno za žive organizme v tleh (deževnike, korenine rastlin), zato ga smemo odmerjati le malo naenkrat in še to najbolje pozno jeseni ali pozimi, ko organizmi v tleh niso aktivni. Žgano oz. hidratizirano apno je nekoliko manj agresivno, vendar je treba biti tudi pri tej obliki previden. Nasprotno je apnenec manj agresiven, njegovo delovanje pa bolj postopno. Čistega apnenca

damo v tla za enak nevtralizacijski učinek skoraj dvakrat več kot čistega apna (CaO), vendar je delovanje bolj dolgotrajno. Ker apnenec ne deluje toksično, lahko apnjenje izvajamo v več terminih med letom. Pri apnencu sta pomembna dva podatka: drobnost, finost delcev in narava (izvor) kamnine apnenca. Načeloma velja, da je delovanje hitrejše, bolj ko so delci drobni. Vendar je tudi narava apnenca pomembna – predvsem mladi, mehki apneneci so bolj primerni za apnjenje, ker so bolj topni ter sorazmerno hitro preperevajo. Tak je npr. litavski apnenec iz Zagorja (apnenec IGM), ki je zelo krhek, dobro vodotopen in visoko hidroskopičen. Če so delci apnenca večji, potem je delovanje počasnejše. Enkratni odmerki apnenca so zato v takem primeru lahko večji, delujejo pa daljši čas (npr. 6 let). Delovanje posameznega apnilnega materiala je treba preiskovati v lokalnih razmerah z opazovanjem strukture tal, kondicije posevkov, velikosti pridelkov in seveda z redno kemijsko analizo tal na 4 do 6 let.

Ugotavljamo, da je na območju Murskega polja večina tal kisljih in potrebnih meliorativnega in rednega apnjenja. Spodnja tematska karta je bila narejena na podlagi pedoloških analiz Biotehniške fakultete, Centra za pedologijo in varstvo okolja iz Ljubljane in nemškega modela izračunavanja potreb po apnjenju. Barve na karti prikazujejo stopnje potreb po apnjenju. Vijoličasta barva prikazuje stopnjo A – tla potrebujejo veliko apna, saj so močno preokisljena. Takih tal je v širšem območju Murskega polja največ

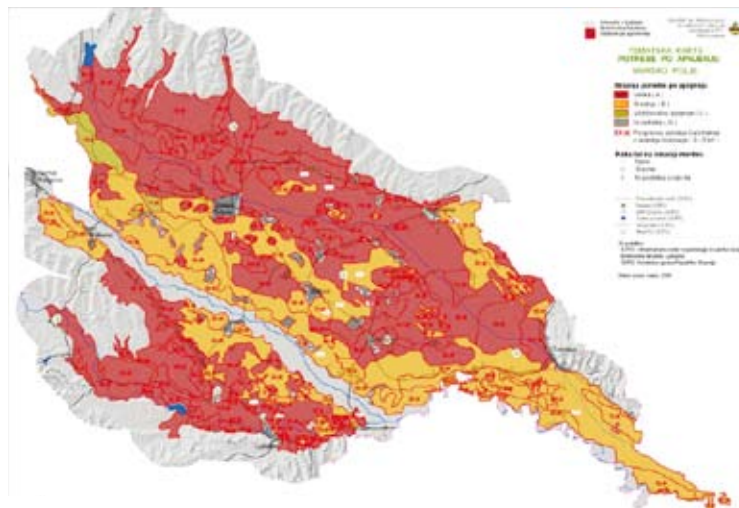
– kar 34.000 ha. Ta zemljišča bi za začetek potrebovala med 77 in 115 dt CaO /ha za obdobje do naslednje analize v redni kontroli rodovitnosti tal. Nadalje je v Pomurju še 20.400 ha kmetijskih zemljišč v stopnji B (oranžno rumena barva), ki bi jih do naslednje analize tal čez 4 do 6 let morali poapniti z 39 do 71 dt/ha. V optimalni C stopnji (zelena barva), pri kateri je treba tla apniti le vzdrževalno, da ohranjamo zaželen nivo, je samo 900 ha, torej le 2 % zemljišč. Vzdrževalne potrebe po apnjenju so v teh tleh na nivoju 14 dt/ha za obdobje 4 let. Vsa potrebna količina apna za agromelioracijo kmetijskih površin na Murskem polju je ogromna – na nivoju 460.000 ton CaO za obdobje 4–6 letnega kolobarja oz. v povprečju okrog 100.000 t/leto! Ob rednem apnjenju bi se potrebe z leti zmanjšale.

Sklepamo lahko, da je apnjenje prioriteta naloga kmetov in kmetijske stroke v Pomurju v prihodnjih letih. Prepričani smo, da bi apnjenje, po možnosti s kakovostnim mehkim naravnim apnencem, ki ga ima Slovenija v alpskem in predalpskemsvetu v izobilju, izboljšalo rodovitnost tal ter s tem obremenjevalo in izboljšalo pridelke, ki bi bili bolj odporni na škodljivce in sušo. Apnjenje v Pomurju bi bil učinkovit ukrep za izboljšanje ekonomicnosti kmetijske pridelave, še posebej v zdajšnjih negotovih časih, ko so mineralna gnojila in druga reprodukcijska sredstva izjemno draga.

Literatura je na voljo pri avtorju.

Preglednica št. 1: Optimalna reakcija tal (za tla do 4 % humusa) in maksimalni odmerki CaO

Tekstura	Optimalni pH (0,01 M CaCl_2)	Ciljna pH vrednost (= cilj apnjenja)	Največji enkratni odmerek živega apna (CaO ; dt/ha)
lahka tla			
P-peščena (< 5 % gline)	5,3-5,7	5,5	10
iP - ilovnato-peščena (5 do 15 % gline)	5,8-6,2	6,0	15
srednje težka tla			
M-meljasta, iM, pl	6,3-6,7	6,5	20
I-ilovnata (15 – 25 % gline)	6,8-7,0	7,0	25
težka tla			
gM-glinasti melj, gl, iG, G (> 25 % gline)	> 6,9	7,0	30

Tematska karta: POTREBE PO APNENJU KMETIJSKIH TAL NA MURSKEM POLJU

ŠPARGLJI IZ PANVITE

Skupina Panvita
KG Rakičan d.d., RC Panonski vrt
andrej.smodic@panvita.si

Andrej Smodič, izvršni direktor
dipl. ing. kmet.

Za začetek malo botanike

Špargelj (*Asparagus officinalis* L.), imenovani tudi beluš, po botanični razdelitvi spada v družino beluševk (*Asparagaceae*). Gre za zelno trajnico, ki na istem mestu raste tudi do 20 let.

Uživamo mlade poganjke, ki jih režemo spomladi. Poganjki so lahko zeleni ali beli, odvisno od načina pridelave. Če spomladi pred odganjanjem nasujemo nad rastlino zemljo v grebene, bodo poganjki rasli v temi in zato ostali beli oz. se ne bodo obarvali. Slednje imenujemo tudi beluš ali obeljeni šparglji in so milejšega okusa ter vsebujejo manj grenčin kot zeleni, katerih mlade poganjke pustimo rasti na svetlobi, da se obarvajo (tvori se klorofil), in jih režemo, ko so visoki do 30 cm. Obstajajo tudi sorte, ki se na svetlobi obarvajo vijoličasto.

Skozi zgodovino do današnjih krajev in dni

S špargljem so začeli Kitajci, Perzijci in Grki, ki so ga uporabljali kot zdravilno rastlino okoli 500 let pr. n. št., omenjal ga je znani mislec Hipokrat. Na začetku našega štetja so ga priporočali pri ledvičnih obolenjih, nošnja »špargljevega amuleta« pa naj bi preprečevala neželjeno nosečnost. Po drugi strani pa je špargelj že od nekdaj veljal kot afrodisiak, saj je vsaka nevesta pred poroko dobila venček iz špargljev. Prvi zapisi o gojenju špargljev segajo v leto 160 pr. n. št.

V Evropo so ga prinesli Rimljani, in sicer iz Male Azije in področij okoli Črnega morja. Z njimi je v Evropo prišel, se s širitvijo rimskega imperija razbohotil, a na žalost z zatonom rimskega imperija tudi skoraj izginil.

Ohranil se je le na samostanskih vrtovih in svojo renesanso doživel ravno v obdobju renesanse, ko so ga ponovno odkrili in na mizah imeli kralji, knezi in ostalo plemstvo.

Na območju Slovenije so šparglje gojili že pred I. svetovno vojno, predvsem v okolici večjih mest, najbolj jih je namreč cenilo plemstvo in bogato meščanstvo. Prav zaradi tega je verjetno večina nasadov po II. svetovni vojni izginila, saj so šparglji veljali za »gosposko hrano«.

V zgodnjih 90. letih prejšnjega stoletja pa se šparglji ponovno množičneje pojavijo, predvsem na Primorskem, danes je v Sloveniji 60 ha nasadov, pri čemer prevladuje zeleni špargelj.

Prehranska in zdravilna vrednost špargljev

Iz zgodovine poznana samostanska zdravilna rastlina špargelj vsebuje sledeče sestavine: asparagin, tirozin, arginin, valin, koniferin, saponin, razna eterična olja ... Poleg tega še vitamine A, B in C ter elemente železo, fosfor, kalcij in mangan, če omenimo samo najpomembnejše.

Ker se uživajo le mladi zeleni ali beljeni poganjki špargljev, so ti zelo prijetnega okusa, lahko prebavljivi in zaradi nizkih vsebnosti ogljikovih hidratov in maščob zelo primerni kot dietna hrana.

Predvsem asparagin deluje kot diuretik, torej pospešuje izločanje vode in tako ugodno vpliva na delovanje ledvic.

Poleg vsega omenjenega pa se špargelj še danes ne more znebiti slovesa afrodisiaka, za kar gre zahvala verjetno predvsem obliki mladih poganjkov.

Poleg vseh dobrih sestavin pa seveda ne smemo pozabiti na okus, ki je svojevrstno prefinjen.

Malo tehnologije

Špargelj dobro uspeva na lahkih, peščenih in dobro odcednih tleh, ne prenaša visoke podtalnice ali zastajanja vode na površini. Sadimo ga v vrste, globina sajenja in razdalja v vrsti je odvisna od načina pridelave: beluš globlje in redkeje, zelene šparglje plitvo in gosteje. Rastlina je glede na ostale vrtnine izjemno skromna, dognojevanja skoraj ne potrebuje, pa tudi nekih resnih bolezni, ki bi jo napadale, vsaj v naši okolici ni veliko. Ker je trajnica, do prvega obiranja preteče 2 leti, doba koriščenja je odvisna od intenzivnosti pridelave, načeloma traja 8 do 10 let. Najzahtevnejše opravilo v nasadu je obiranje,

Špargelj

Nasad špargljev

predvsem obeljenih špargljev, saj jih iz zemlje pobiramo s posebnim nožem.

Pridelek je odvisen predvsem od starosti nasada, pa tudi od intenzivnosti načina pridelave, giblje pa se med 3 in 7 t/ha.

Šparglji iz Panvite

Do špargljev smo prišli v iskanju kultur, ki so prilagojene klimatskim spremembam. Gre namreč za rastlino, ki ji bolj kot hladno ustreza toplo podnebje, naj spomnim samo na »divlje šparglje« iz Istre.

Nasad smo zasnovali jeseni leta 2006, spomladi leta 2007 smo zasadili 1 ha, in sicer na kompleksu »Šipoševo« pri cesti med Beltinci in Gančani. Izbrali smo najbolj peščeno površino, ki jo premoremo znotraj naših 3.400 ha. Poleg skrbne izbire površine in same lege nasada glede na vetrove smo veliko pozornost posvetili tudi izbiri sort.

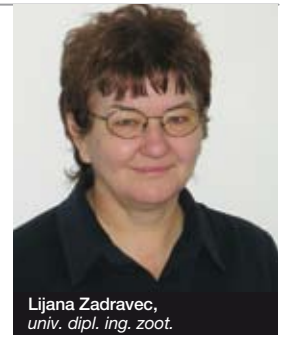
Odločili smo se za sorte žlahtnitelja Darbonne, glavna sorta je Darianna, imamo pa še nekaj poskusov. Gre za žlahtnitelja, s katerim smo se srečali že pri jagodah. Njihova je namreč sorta Darselect, ki se je do sedaj izkazala kot najboljša v našem nasadu jagod, tako po kakovosti kot tudi po količini pridelka.

In ob koncu meseca marca se bo začelo. Premierno. Prvo leto bomo trgu ponudili Panvitine Šparglje.

Vzeli smo si čas, z vsem znanjem in odgovornostjo smo nasad načrtovali in ga zasadili, 2 leti smo ga skrbno negovali in letos ga bomo prvič obirali.

Odločili smo se, da ponudimo okusne zelene in blage beljene šparglje, za vsak okus nekaj. Nasad bomo dnevno obirali in dnevno sveže obrani pridelek tudi ponudili našim kupcem. Kdaj bomo začeli in kje bodo prodajna mesta, bomo objavili na spletni strani www.panvita.si, kjer pripravljamo tudi zbirko receptov.

VEČFAZNO PITANJE PRAŠIČEV

Skupina Panvita
Panvita, Proizvodnja krme d.o.o.
lijana.zadavec@panvita.si

Lijana Zadavec,
univ. dipl. ing. zoot.

Sedanja in bodoča intenzivnost in ekonomičnost proizvodnje pitanih prašičev je popolnoma odvisna od našega teoretičnega poznavanja prehrane posameznih kategorij prašičev ter praktične uporabe znanja pri vsakodnevni pravilni prehrani prašičev.

Dobri pitovni rezultati in visoka mesnatost prašičev sta pogoj za ekonomsko uspešno pitanje. Strategija krmljenja ni enkratna in dokončna odločitev. Glede na razmere na tržišču in v hlevu jo je treba venomer dopolnjevati. Zahvaljujoč velikemu genetskemu napredku prašičev v zadnjih desetletjih se lahko poslužujemo intenzivnejšega krmljenja prašičev pitancev, ki ne izključuje visoke mesnatosti. Najugodnejše je, da nam prašiči pitanci kar najhitreje zrastejo ter tako najbolje izkoristijo svoj genetski potencial ob najmanjši porabi krme. Ugodne rezultate pitanja pa dosežemo le s skrbno pripravljenimi prehranskimi obroki, ki vsebujejo vse hranilne snovi v določeni koncentraciji in natančnih medsebojnih razmerjih. Uravnotežen obrok je le tisti, ki popolnoma zadostuje prehranskim potrebam za določeno starostno kategorijo pitancev.

KAKO PITAJO NAJUSPEŠNEJŠI PRAŠIČEREJCI?

- Pitanje z univerzalno krmno mešanico (ali z eno krmno mešanico ves čas pitanja) ni racionalno. Najmlajšim pitancem v tem primeru primanjkuje hranilnih snovi (energije in beljakovin); na koncu pitanja pa hranilne snovi že razmetavamo, kajti prašiči jih ne morejo v celoti izkoristiti.
- S pomočjo faznega pitanja znižamo stroške za prehrano Prašičerejci, ki dosegajo najboljšo konverzijo krme, pitajo večfazno, običajno s tremi različnimi krmnimi mešanicami, katerih razlika je v koncentraciji hranilnih snovi in njih medsebojnih razmerjih in so popolnoma prilagojene rastni krivulji prašičev pitancev. Mesnatost trupov prašičev je posledica s krmno sprejetih beljakovin, zato je poleg uravnotežene oskrbe prašičev z metabolno energijo v obroku odločilna oskrba z beljakovinami, predvsem esencialnimi aminokislinami. O idealni oskrbi z beljakovinami govorimo šele takrat, ko je v krmni doseženo pravilno razmerje med lizinom in energijo – izraženo v g lizina na MJ ME (metabolno energijo) ter v pravilnem medsebojnem razmerju med aminokislinami (lizin: metioninu in cistinu: treoninu:triptofanu). Cilj vsakega prašičerejca je dosežati čim višje dnevne priraste prašičev pitancev ter porabiti

čim manj krme za kg prirasta in na ta način zmanjšati stroške za krmo.

Kako ravnati?

• PRAVILNO IZBERIMO PREHRANSKI NORMATIV.

Stroške za krmo za kg prirasta lahko znižamo le s pomočjo poznavanja dejanskih potreb prašičev po hranilnih snoveh. Slediti moramo novim znanstvenim raziskavam na področju prehranskih potreb prašičev z ozirom na rastno obdobje. Oskrba prašičev s hranilnimi snovmi bazira na normativih, na priporočilih, ki so aktualizirani na podlagi novejših znanstvenih raziskav, ki se nenehno dopolnjujejo. Za doseganje gospodarnosti in željene prireje danes niso več primerne prehranske zahteve za optimalno prehrano, ki smo jih uporabljali v preteklosti.

• NATANČNO PRISTOPIMO K OPTIMIRANJU RECEPTUR KRMNIH MEŠANIC, s pomočjo analiz posamičnih krmil (surovin).

Mnogo prašičerejcev se že poslužuje laboratorijske analitike posamičnih domačih krmil za prašiče. Le iz kakovostnih surovin, s poznano sestavo hranilnih snovi se da pripraviti kakovostno in cenovno optimalno krmno mešanico. Šele na podlagi kemijskih in mikrobioloških analiz žit lahko le te najgospodarnejše dopolnimo v popolne krmne obroke za prašiče pitance. Na tem področju se v naši regiji stvari spreminjajo na bolje. V kolikor pri pripravi krme uporabljamo le tabelarične vsebnosti hranilnih snovi za določeno surovino, ne moremo biti natančni pri načrtovanju obrokov. Variranje surovin beljakovin, npr. v sojinah tropinah, zaniha tudi njihovo aminokislinsko sestavo. Prašiči pa aminokislinsko sestavo morajo dobiti v zadostni količini, če želimo doseči ugodne proizvodne parametre.

• DOBRI REJCI POSKRBIJO ZA HIGIENSKO NEOPOREČNO KRMO.

Še tako skrbno izračunan krmni obrok za prašiče ne da zaželjene prireje prašičev, če uporabimo v obrokih mikrobiološko oporečna žita. Prašiči so zelo občutljivi na plesni in njihove presnovke – mikotoksine v krmi. Mikotoksini v krmi znižujejo odpornost živali, poslabšujejo dnevne priraste in konverzijo krme.

Kje se nahajajo največja tveganja? Našteta so v preglednici št. 1

• POVIŠAJMO KONCENTRACIJO ENERGIJE V OBROKIH PITANCEV

Za doseganje visokih dnevnih prirastov pitancev je v njihovih obrokih potrebna visoka koncentracija energije, prav tako zadostna koncentracija beljakovin.

Povečevanje koncentracije energije in hranil v krmi je smiselno predvsem pri mladih živalih (do cca 50 kg telesne teže), ki imajo še premajhno sposobnost za zauživanje krme, in pri pasmah, ki imajo majhno sposobnost za zauživanje krme ter veliko sposobnost za nalaganje mišičnine. Zaradi premajhnega vnosa energije, zaradi slabše ješčnosti, je njeno pomanjkanje krivo za doseganje slabših dnevnih prirastov živali, kot je njihova genetska sposobnost za rastnost. Učinkovito lahko povečamo dnevne priraste mladih pitancev le z dvigom koncentracije metabolne energije. Najbolj dobičkonosno je pitanje ločeno po spolih, kjer lahko svinjke krmimo ves čas pitanja z energijsko bogatejšo krmo, ker se le-te ne zamastijo. Kastrate je priporočljivo krmiti zadnji del pitanja z energijsko revnejšo krmo, da se ne zamastijo.

Prav tako pitancem, ki imajo povprečno sposobnost nalaganja mišičnine ter radi jedo (ti zaužijejo več energije, kot je potrebujejo za njihovo nalaganje mišičnine), v obdobju

Preglednica št. 1: MIKOTOKSINI: Kje se nahajajo največja tveganja?

	Tveganje	Opis tveganja	Stopnja nevarnosti
Njiva	Podnebje	vlažno obdobje rasti, vlažna žetev, padavine in topla obdobja v času cvetenja, stres zaradi mraza	+++
	Predhodna kultura	intenzivno pridelovanje koruze in pšenice v kolobarju	+++
	Sorta	pridelovanje nizkih in za tveganje dovzetnih sort	+
	Obdelava tal	slaba obdelava tal, pridelovanje brez pluga, direktna setev, ostanki slame	+
	Pogoji rasti	poležana žita, stres zaradi bolezni, suša, mraz	++
Skladišče	Žetev	pozno požete površine, vlažno vreme, slabo čiščenje zrnja	+
	Vlaga	vlaga nad 14 %, trajanje sušenja nad 48 ur, slaboprenizko kroženje zraka	+++
	Temperatura zrnja	12 do 13 °C, nihanje temperature +/- 10 °C zaradi kondenzirane vode v zrmu	+
	Kakovost zrnja	poškodovana in polomljena zrna, napad glodalcev in insektov, slaba meljava	++
	Higiena	nečistoča, pleve, prah, sveže zrnje se okuži od starega zrnja z glivicami in plesnimi	+++

končnega pitanja koncentracijo energije v krmi omejimo. V nasprotnem primeru, če ne omejimo energije v končni krmi prašiči preveč zaužite energije naložijo kot maščobno tkivo. Posledično pa smo razočarani tudi, ker dosežemo pri zamaščenih prašičih pitancih tudi slabo konverzijo krme.

Iz vsega naštetega lahko zaključimo, da lahko vodimo zauživanje energije krme pitancev s pomočjo:

- količine ponujene krme
- ali s koncentracijo energije v posamezni krmni mešanici.

Novo raziskavo na področju prehrane pitancev gredo v smeri povečevanja koncentracije metabolne energije v krmi od 13 MJ ME na 14 MJ ME na kg krme, kar vodi do signifikantnega zmanjšanja dnevne konzumacije (cca 4 %) ter signifikantnega izboljšanja izkoristka krme (3 do 7 %) s posledično višjimi dnevnimi prirasti živali ob zmanjšani porabi krme za kg prirasta.

V praksi to pomeni:

Če želimo gospodarno pitati, mora krma za začetno in srednje obdobje pitanja vsebovati več kot 13,2 MJ ME, z uravnoteženimi vsebnostmi aminokislin (do teže cca 70 kg) in ob odlični prebavljivosti hranilnih snovi v obroku.

Po 70 kg žive teže prašičev pa krma ne sme vsebovati več kot 13,2 MJ ME.

V praktičnih pogojih pitanja potrebujemo za 90 kg prirasta pri pitanih prašičih (od 28 do 118 kg žive teže) cca 3400 MJ ME. Kar cca 40 % od skupne energije se porabi v zadnjem obdobju pitanja od 90 do 118 kg. Le slabih 20 % energije se porabi v času od 28 do 50 kg žive teže. Ker porabimo v tem obdobju »malo« krme, se nam izplača sestaviti obrok krme z visoko koncentracijo energije, s katerim bistveno povišamo dnevne priraste živali. Iz naštetega sledi, da z eno krmno mešanico ne moremo gospodarno pitati.

Preglednica št. 2: PORABA ENERGIJE V ČASU PITANJA

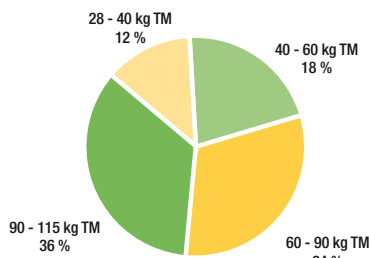
Enofazno pitanje	3400 MJ ME			
Dvofazno pitanje	980	2420		
Trofazno pitanje	640	1450	1310	
Telesna masa (kg)	28	50	90	118

V preglednici št. 2 je prikazana poraba energije iz krme v različnih obdobjih pitanja pri 800 g dnevnega prirasta.

• USPEŠNI PRAŠIČEREJCI POVIŠUJEJO AMINOKISLINE V OBROKU

Beljakovine so sestavljene iz aminokislin (AK). V naravi so zelo razširjene. Večina živalskih vrst sama proizvaja okrog 10 od skupno 20 AK. Tiste, ki jih moramo živalim dodajati v krmo, imenujemo esencialne AK. V obrokih za prašiče vedno računamo vsebnost lizina, metionina in cistina, treonina in triptofan ... Vsako posamično krmilo (surovina) vsebuje

Graf št. 1: Poraba krme v različnih obdobjih pitanja pri 800-gramskem dnevnem prirastu

Približno 40 % celotne potrebe po energiji se porabi med 90 in 118 kg telesne mase.

svojo specifično vsebnost AK. V obrokih, ki vsebujejo večji delež pšenice, najprej zmanjka treonina. Pri večinskem deležu koruze pa prašičem pitancem primanjkuje najprej triptofan; v obrokih s krmnim grahom primanjkuje metionin + cistin.

Izravnana aminokislinska sestava obroka za pitance je pogoj za učinkovit izkoristek genetskega potenciala prašičev za visoko mesnatost. Vsako rastno obdobje prašičev ima specialne zahteve glede vsebnosti aminokislin. Biološka funkcija lizina je velika, ker je osnova za izgradnjo telesnih beljakovin, ima pa še številne druge funkcije. Druga pomembna AK je treonin, ki je odgovoren za normalno funkcioniranje črevesja. Le z dobro razvito črevesno sluznico lahko prašiči ponujeno količino krme s pridom izkoristijo. S povečano koncentracijo energije v obroku moramo proporcionalno povečati tudi aminokislino v krmnih mešanicah za pitance.

Priporočena razmerja med aminokisljinami so: lizin : metioninu in cistinu = 1 : 0,6

Lizin : treoninu = 1 : 0,65 pri začetnem pitanju
in = 1 : 0,6 pri končnem pitanju

Lizin : triptofanu = 1 : 0,2

Prehranski poskusi pri pitancih dokazujejo ekonomsko prednost povišanega razmerja lizina kot najpomembnejše aminokislino za prašiče v odnosu z metabolno energijo (na kg krme). Na začetku pitanja so potrebe prašičev: 0,84 g lizina na vsak MJ ME, med pitanjem pa se te potrebe znižujejo za cca 0,2 g lizina na MJ ME. Natančnejša priporočila so prikazana v preglednici št. 3.

S pomočjo biotehnoško pridobljenih AK, ki jih vgrajujemo v popolne, dopolnilne in mineralno-vitaminsko krmne mešanice, pridobimo veliko prednosti :

Preglednica št. 3: RAZMERJE LIZIN/METABOLNA ENERGIJA PRI VEČFAZNEM PITANJU

Faza pitanja	Predpitanje	začetek	Sredina pitanja	Konec pitanja
Masa pitancev (kg)	25-40	40-60	60-80	nad 80
Vsebnost energije (MJ ME/kg krme)	13,4-13,8	13,0-13,4	13,0	13,0
Razmerje lizin/energija lizin(g)/MJ ME				
dn. prirast cca 750 g	0,84	0,76	0,67	0,59
dn. prirast nad 900 g	0,87	0,78	0,69	0,60

- s pomočjo njihove uporabe lahko znižujemo vsebnost surovih beljakovin v obroku;
- pravilno razmerje med AK omogoča učinkovitejšo izkoriščanje energije v obroku;
- z njihovo uporabo lahko natančno uravnotežimo razmerja med posameznimi AK, ki so prav tako pomembna za doseganje visokih dnevnih prirastov pitancev;
- omogočajo večjo razpoložljivost v primerjavi z AK v surovinah.

Znanstveniki se v zadnjem času ukvarjajo s potrebami prašičev po prebavljivih aminokisljinah. V prihodnosti bodo normativi za prašiče različnih starostnih skupin podani z njihovimi potrebami po prebavljivih aminokisljinah.

PRIMER: Pri obrokih v poskusih, ki so vsebovali 0,7 prebavljivega lizina/MJ ME, je bila krma dražja za cca 8 %, istočasno pa so se zmanjšali stroški krme zaradi boljše konverzije po pitancu za cca 18 % (KRAFTFUTTER, januar 2000).

ZA POCENITEV KRME IMAMO NA VOLJO ŠE NEKAJ REZERV:

- odpovejmo se eni krmni mešanici za celotno obdobje pitanja,
- v prehrano uvedimo tro fazno krmljenje pitancev.

Prednost večfaznega krmljenja pitancev je velika:

- izognemo se prerazsipni oskrbi pitancev v času, ko ne potrebujejo toliko hranilnih snovi (pri končnem pitanju);
- zaradi natančnejše oskrbe s hranili omogoča maksimalen dnevni prirast prašičev v času, ko nalagajo največ mišičnine;
- s pomočjo večfaznega pitanja zmanjšamo emisije N in P v okolje;
- izboljšamo zrak v hlevu;
- po nepotrebnem ne obremenjujemo metabolizma živali,
- zmanjšamo stroške za krmo itd.;
- z lastnimi žiti pitamo ceneje, predvsem uporaba siliranega koruznega zrnja je ob naraščanju cen za energente, gospodarna;
- pridelujemo kakovostne sorte žit, saj z njihovo uporabo v prehrani pitancev privarčujemo beljakovinska krmila;
- preverjamo kakovost lastnih krmil v laboratorijih, saj nam bodo analitski podatki v veliko pomoč pri njihovi racionalni porabi. Po dežju pa zmeraj posije sonce. Tudi za prašičereje bo po neprespanih nočeh posijalo.

Literatura je na voljo pri avtorju.

Za rejo vaših živali poskrbimo na enem mestu!

Popolne, dopolnilne in mineralno-vitaminske mešanice ter posebni krmni dodatki za pujske, pitance in plemenske živali!

Z uporabo krmnih in mineralno-vitaminskih mešanic ter krmnih dodatkov do nadpovprečnih konverzij, visokih prirastov in dobre plodnosti!

Brezplačna
telefonska številka
080 11 14

MMA – 112 – VITAL

posebna krmna mešanica, namenjena pripravi plemenske svinje na prasitev

- pospešuje potek prasitev pri svinjah
- zmanjša MMA sindrom
- povečuje mlečnost

2,09
EUR/kg

COLI – VITAL

posebna mineralno-vitaminska mešanica za preprečevanje driske

- stabilizira črevesno floro
- zaščiti pujske pred driskami
- učinkovito preskrbi pujske z vitamini in minerali

4,04
EUR/kg

BEBI – PU – PUDER

posebno sredstvo za osušitev pujskov takoj po prasitvi

- dobro vpija vlago
- preprečuje podhladitve pujskov takoj po prasitvi
- razkužuje
- zmanjšuje pojav drisk

0,99
EUR/kg

CIRCO – VITAL

posebna mineralno-vitaminska mešanica za oslajljene pujske

- zaščiti jetra
- izboljša konzumacijske sposobnosti
- uravnava prebavo
- poveča odpornost pujskov

6,24
EUR/kg

PIGGYBOOST

visokoenergetska mineralno-vitaminska mešanica za pujske takoj po prasitvi

- poveča število preživelih pujskov
- dviga nivo energije pujskov takoj po prasitvi
- po sestavi kolostrumu primerljiva oralna pasta
- bogata z vitamini in minerali

13,79
EUR/kg

Vse recepture so usklajene z blagovno znamko Pigi.

Pigi

skupina
panvita

Skupina Panvita

Panvita, Proizvodnja krme d.o.o.
Lipovci 251, 9231 Beltinci

T: 02 54 22 100 F: 02 54 22 120 | E: proizvodnja.krme@panvita.si

Program prehrane živali

PREHRANA PRAŠIČEV

Popolne krmne mešanice

Pujski

- **BEBIVITAL** - za sesne pujske
- **LIPOVITAL** - za sesne pujske ter pujske po odstavitvi
- **PU - STARTER - VITAL** - za tekače
- **PU - GROWER** - za pujske od 15 do 30 kg telesne teže

Pitanci

- **BEK - 25** - za pitance od 25 do 60 kg telesne teže
- **BEK - 60** - za pitance od 60 do 90 kg telesne teže
- **BEK - 90** - za pitance nad 90 kg telesne teže

Plemenske svinje in merjasci

- **S - BRE** - za breje svinje
- **S - BRE-ML** - za plemenske mladice do prasitev
- **S - DOJ** - za doječe svinje
- **S - MERJ** - za plemenske merjasci

Dopolnilne krmne mešanice

- **S - SUPER** - za plemenske mladice, svinje in merjasci
- **ZRNOVITAL** - za pujske do 15 kg telesne teže
- **SUPER - PU** - za pujske od 12 do 30 kg telesne teže
- **SUPER - PIT - F** - za pitance
- **SUPER - SIL** - za pitance

PREHRANA GOVED

PREHRANA KRAV MOLZNIC

Program PREMIUM (intenzivna proizvodnja)

- **MK-18-REJ PREMIUM br** - zelo intenzivna mlečna proizvodnja
- **MK-19-REJ PREMIUM br** - zelo intenzivna mlečna proizvodnja
- **MK-40-REJ PREMIUM br** - ekstra intenzivna mlečna proizvodnja
- **MK-50-REJ PREMIUM br** - ekstra intenzivna mlečna proizvodnja
- **MK-KETOFIN PREMIUM br** - visokoproduktivne krave molznice v začetku laktacije
- **MK-KETOFIN-REJ PREMIUM br** - visokoproduktivne krave molznice v začetku laktacije
- **MK-SUPER-32 PREMIUM** - superkoncentrat za krave molznice - zelo intenzivna proizvodnja
- **MK-SUPER-32-REJ PREMIUM** - superkoncentrat za krave molznice - zelo intenzivna proizvodnja

Program OPTIMUM (intenzivna proizvodnja)

- **MK-18-REJ OPTIMUM br** - intenzivna mlečna proizvodnja
- **MK-19-REJ OPTIMUM br** - intenzivna mlečna proizvodnja
- **MK-SUPER-32 OPTIMUM** - superkoncentrat za krave molznice - intenzivna proizvodnja
- **MK-SUPER-32-REJ OPTIMUM** - superkoncentrat za krave molznice - intenzivna proizvodnja

PREHRANA GOVEJIH PITANCEV

- **TL - STARTER** - mešanica za teličke
- **TL - STARTER - br** - mešanica za teličke
- **GOV - 1** - mlada pitovna goveda
- **GOV - 1 - REJ** - mlada pitovna goveda
- **GOV - 4** - goveji pitanci
- **GOV - 4 - REJ** - goveji pitanci
- **GOV - SUPER** - superkoncentrat za pitance
- **GOV - SUPER - REJ** - superkoncentrat za pitance
- **GOV - U - S - 32** - superkoncentrat za pitance
- **GOV - U - S - 32 - REJ** - superkoncentrat za pitance
- **GOV - U - S - 42** - superkoncentrat za pitance
- **GOV - U - S - 42 - REJ** - superkoncentrat za pitance

KMETIJA PERŠEVIH IZ FIKŠINCEV

Kmetija, ki z dvesto glavami govejih živali, od tega večino krav molznic, in z 79 hektarji obdelovalnih površin danes sodi med največje kmetije v Sloveniji, je po proizvodnji mleka največja v Prekmurju.

Bilo je vse prej kot lahko.

Pogled na kmetijo Perševih, ki se nahaja na gričih goriškega sveta, s prekrasnim pogledom na bližnje ravnice se nas dotakne v miru in svobodi življenja. V preteklosti je bilo drugače. Po vojni je bilo kmetijo, ki je podedovana od staršev družine Holsedl in ima več kot 81-letno tradicijo, zaradi madžarskega in nemškega režima ter premikov vojske po bližnjem ozemlju težko obdržati. »Vse so nam odnašali in ničesar doprinesli«, nam omeni gospodar.

Začela z 10 kravami molznicami in 12 hektarji kmetijskih zemljišč.

Kmetija je bila nagrajena že v letu 1927, in to s podelitvijo priznanja s področja govedoreje. Priznanje je podpisal in se jim zahvalil celo takratni veliki župan Maribora. Današnja gospodarja sta kmetijo prevzela od staršev leta 1979. Takrat so se ukvarjali pretežno s prašičjo proizvodnjo, imeli so še 10 glav govejih živali, plemenskega žrebca in dve kobilici. Dve kravi lisaste pasme so kupili v avstrijskem Feldbachu. Njune potomke, značilne po izredno velikem okviru, so še danes v čredi. Kmetija je v takratnih časih obsegala skupno 12 ha zemljišč, ki so jih obdelovali z enim samim traktorjem.

Volja do dela in ljubezen do kmetovanja.

Ureditev v nekdanji skupni državi je kazala naklonjenost kmetijstvu, kar je gospodarjema vtilo nove upe. Tako sta se v ranih osemdesetih

letih odločila, da kmetijo povečata. Leta 1983 je gospodar Marijan, izšolan strojnik, prekinil delovno razmerje, svoje znanje na področju kmetijstva pa dopolnil s končanjem srednje kmetijske šole v Rakičanu. Ob prevzemu so bili objekti dotrajani, zato sta začela graditi nov hlev. Proizvodnjo sta povečala na 23 krav molznic. Za trud in znanje, ki sta ga vlagala v delo, sta kmalu dobila najvišje priznanje za kakovost mleka, pozneje so sledila še druga priznanja, v letu 2008 so tako prejeli priznanje za najkoličino oddanega mleka v Pomurju v letu 2007.

Znanje in doslednost pri pripravi krmnih obrokov jim živali vračajo z dolgoživostjo.

Objekte so vseskozi dograjevali, v najem pa so vzeli tudi zapuščene hleve kmetijske zadruge Ledavski dol, pozneje so jih v celoti odkupili. Tako imajo danes v treh hlevih vhlavljeni do 200 glav goveje živine, večina je lisaste (LS) pasme ter križank lisaste s črno belo (ČB) pasmo in pasmo rdeči holštejn (RH). Ključnega pomena za čredo takšne velikosti in za uspešno proizvodnjo mleka je pridelava kakovostne osnovne voluminozne krme na 79 hektarjih obdelovalnih površin. Kmetija je vključena v KOP program in izpolnjuje vse zahteve nitratne direktive. Za vse obdelovalne površine, zasejane s poljščinami, imajo opravljene analize tal in izdelane gnojilne načrte ter zastavljen petletni kolobar. Letno pripravijo do 1500 m³ silosa koruze (uporabljajo lasten samohodni kombajn), za kar potrebujejo približno 30 ha površin zasejanih s silažno koruzo. Poleg kakovostne koruzne silaže letno porabijo še okrog 700 okroglih bal, od katerih je 400 travne silaže, ostalo suho seno. Vse ostale popolne in dopolnilne krmne mešanice za pripravo optimalnega krmnega obroka glede na proizvodnjo mleka kupujejo pri Panviti. Da je obrok skrbno preračunan in pravilno uravnotežen, nam pove podatek o dolgoživosti živali, na katere so prav posebej ponosni in jih gospodar tudi z veseljem pokaže, saj so nekatere že 10 in več let stalne stanovalke njihovih hlevov. Povprečna mlečnost v laktaciji posamezne krave znaša več kot 6500 l mleka, proizvedenega v enem letu. Krave imajo urejen tudi izpust na prosto,

kjer se lahko prosto gibljejo in pasejo, zato tudi ne opažajo težav z brejostjo oziroma zapletov pri telitvah.

Za uspešno kmetovanje se je potrebno vseskozi izobraževati in posodabljeni strojni park.

Z rastjo kmetije je rasel tudi obseg dela in s tem nabava strojnega parka. Tako so morali na kmetiji povečati strojni park, ki v tem trenutku šteje šest traktorjev z vsemi potrebnimi sodobnimi priključki. Nekaj jih je že amortiziranih in jih bo potrebno nadomestiti z novejšimi. Sedanje razmere, ki jih ponazarjajo nizke cene mleka, otežujejo nove investicije in tudi samo proizvodnjo, vendar pa jim volja do dela in srčnosti ne manjka. Kmetija je obširno zastavljena in je prevelika za eno generacijo. Zato so jima v pomoč trije sinovi, ki za delo z veseljem poprimejo in so večji vsakega opravila na kmetiji.

Tudi v kmetijski politiki bi se moralo marsikaj spremeniti. Globalizacija ne prinaša nič dobrega slovenskemu kmetijstvu, je mnenja gospodar Marjan. Ugotavlja, da slovensko kmetijstvo na račun globalizacije izgublja svoj pomen in s tem ogroža samooskrbo prebivalstva v Sloveniji. Hkrati pa dodaja, da bi morala država resneje določiti status kmetijstva po teritorialnem področju. Podeželje je v veliki meri dohodkovno odvisno od kmetijstva, za kar ima tudi vse naravne danosti, tako bi v vsaki vasi morali ohraniti vsaj tri družinske kmetije evropsko primerljivega tipa. Le tako bi ohranili tudi biotsko pestrost in krajinsko kulturo, ki je tako potrebna za prepoznavnost in širitev slovenskega turizma.

Pogovarjal se je: Aleš Zver

PREMIUM ALI OPTIMUM NA KMETIJI?

Skupina Panvita
Panvita, Proizvodnja krme d.o.o.
klavdija.barbaric@panvita.si

Klavdija Barbarič,
komercialistka

Delo na kmetiji zahteva celega človeka in včasih še več. Nemalokrat slišimo, da se nakup krmnih mešanic cenovno ne izide in je reja krav molznic nerentabilna. Opazimo lahko trend upadanja živinoreje, prireja mleka pa temelji na optimizaciji obrokov in od upravljalca kmetije zahteva ogromno znanja.

Praviloma prehrana visokoproduktivnih krav molznic v največjem obsegu vpliva na gospodarnost prireje mleka. Zato smo v okviru lastne proizvodnje krmnih mešanic oblikovali programa Premium in Optimum, s katerima izravnamo osnovni obrok z najpomembnejšimi hranilnimi snovmi, večamo hranilno vrednost popolnega - skupnega obroka in s primernimi količinami krmnih mešanic omogočamo večjo prebavljivost in s tem večje zauživanje voluminozne krme. Program Optimum je namenjen intenzivni proizvodnji krav molznic do 6000 litrov mleka, kar je optimalno za naše področje. Z izdelki iz programa Optimum rejcem v njihovih rejah zagotavljamo pravo razmerje potrebnih hranilnih snovi glede na vložena sredstva. Če želimo prirejo povečati, je prava izbira program Premium, pri čemer je potrebno upoštevati tudi druge parametre, ki vplivajo na mlečnost. Ti so: tehnologija reje, zdravstveno stanje in genetski potencial živali, obdobje in število laktacij, starost ob prvi telitvi ter doba med telitvama. Program Premium je namenjen intenzivni proizvodnji nad 6000 litrov mleka. Vsi proizvodi programa Premium vsebujejo mikrobiološki krmni dodatek (probiotik) ter izbran živi rod kvasovk (*Saccaromyces cerevisiae*), ki stabilizira proces v prebavilih in sodeluje pri prebavi hranilnih snovi. Izboljšuje ješčnost živali in povečuje dnevno konzumacijo za približno 1,2 kg suhe snovi, kar je izjemnega pomena, saj ni vseeno, ali krava molznica zaužije 18 ali 20 kg suhe snovi. Oba programa sta zasnovana tudi za rejce, ki v prehrani živali uporabljajo izključno izdelke brez gensko spremenjenih surovin in so vključeni v kmetijsko okoljski program (KOP), podukrep REJ.

JE OPTIMUM PRAVA IZBIRA?

Kalkulacija krmnega obroka – program Optimum.

Uravnotežen krmni obrok je eden od ključnih dejavnikov, ki širi manevrski prostor za izboljšanje ekonomskega položaja in omogoča optimalno preskrbljenost z energijo, beljakovinami, vitamini in minerali. Potrebe po beljakovinah so odvisne od telesne teže živali in mlečnosti. Poglejmo primer manjše kmetije, ki redi 5 krav v tretji laktaciji z letno proizvodnjo cca. 6000 litrov mleka na kravo. Povprečna vsebnost maščobe v celi laktaciji znaša 4,0 %, vsebnost beljakovin pa 3,5 %. Teža posamezne krave je cca. 650 kg.

Osnovni obrok

Glede na parametre sestavimo osnovni obrok, ki ga izravnamo - dopolnimo z dokupljenimi krmnimi mešanicami. Upoštevamo tudi krmo, ki jo imamo na razpolago (v zimskem obroku prevladujejo koruzna silaža in žita). Osnovni obrok iz voluminozne krme naj krave dobijo po volji. Pri kalkulaciji smo upoštevali:

VOLUMINOZNI DEL

- 1,5 kg travniškega sena (pridelamo doma),
- 15 kg koruzne silaže (pridelamo doma),
- 1,7 kg siliranega koruznega zrnja s 65–70 % suhe snovi (pridelamo doma),
- 14,4 kg travne silaže (pridelamo doma) in
- in 1,7 kg MK – SUPER – 32 – REJ – OPTIMUM (DOKUPIMO).

Tako krava molznica dnevno zaužije skupaj 34,3 kg krme in lahko v trinajstem tednu laktacije proizvede 15,5 kg mleka.

Dopolnilni obrok

Osnovni obrok smo dopolnili in uravnotežili s krmno mešanico MK – 18 – REJ – OPTIMUM. Žival ima tako zagotovljene hranilne snovi za vzdrževanje in proizvodnjo, kar pozitivno vpliva na mlečnost. 1kg te mešanice oskrbi molznico s hranilnimi snovmi za proizvodnjo minimalno 2,3 kg mleka. V našem primeru za 10 kg na dan (iz 15,5 na 25,5 kg/dan). Ali se nam nakup krmne mešanice MK – 18 – REJ – OPTIMUM splača?

Za osnovni obrok dokupimo MK – SUPER – 32 – OPTIMUM (30 kg-ske vreče stane 9,51 €), na dan porabimo 1,7 kg krmila na dan, kar znaša 0,54 €/dan/kravo, ker ima kmetija 5 krav in mesec 30 dni to znaša 80,45 €.

Preglednica št. 1: KALKULACIJA ZA DOKUPLJENO KRMO

	osnovni obrok	dopolnilni obrok	popolni obrok
krmna mešanica	MK – SUPER – 32 – OPTIMUM + doma pridelana krma	MK – 18 – REJ – OPTIMUM	MK – SUPER – 32 – OPTIMUM + MK - 18 - REJ - OPTIMUM + doma pridelana krma
cena	za 30 kg vreče: 317 €/t oz. 9,51 €/vreče	za jumo vreče: 225 €/t oz. 157,5 €/700 kg vreče	
količina	1,7 kg/dan/kravo	5,1 kg/dan/kravo	
strošek krmne mešanice	80,45 €/5 krav/mesec	173,55 €/5 krav/mesec	254,03 €/5 krav/mesec
skupni dohodek	713,7 €/5 krav/mesec		1125 €/5 krav/mesec
preostanek dohodka	633,25 €/5 krav/mesec		870,97 €/5 krav/mesec
POVEČAN PRIHODEK			237,72 €/5 krav/mesec z nakupom MK - 18 - REJ - OPTIMUM

skupina
panvita

KALCIJ - VITAL

Takojšnja preskrba s kalcijem
in energijo, da bo vaša krava čila in zdrava

- hitra preskrba z manjkajočim kalcijem in energijo
- priporočamo v primeru pomanjkanja kalcija in energije v krmnem obroku po telitvi
- priporočamo pri nenadnem povečanju mlečne proizvodnje
- posebej priporočljivo za visoko-produktivne živali

Krave molznice pred telitvijo: prvi odmerek (500 ml, polovica vsebine steklenice) damo živali en dan pred telitvijo, drugi odmerek (500 ml) takoj po telitvi. Po potrebi damo živali še 500 ml pripravka. Ob pojavu ketoze damo živali po 500 ml KALCIJ - VITAL - a zjutraj in zvečer v obdobju treh dneh.

MK – 18 – REJ – OPTIMUM dokupimo za dopolnilni obrok (700 kilogramsko jumbo vreče stane 157,5 €). Dnevna poraba tega krmila je 5,1 kg, kar predstavlja 173,55 €/na mesec, če ima kmetija 5 krav in mesec 30 dni, na dan krava poje za 1,16 € te krmne mešanice.

Skupni stroški za dokupljeno krmo v popolnem krmnem obroku (osnovni in dopolnilni obrok) tako znašajo 254,03 € mesečno.

Ob uporabi krmne mešanice MK – SUPER – 32 – OPTIMUM v osnovnem obroku lahko za prodajo mleka pričakujemo 713,7 € prihodkov na mesec, če vsaka od 5-ih krav v trinajstem tednu laktacije dnevno da 15,5 kg mleka in je cena za liter 0,30 €.

Priporočamo uporabo krmne mešanice MK – SUPER – 32 – OPTIMUM in prav tako MK – 18 – REJ – OPTIMUM, saj lahko imamo na ta način kar 1125 € prihodkov na mesec, če ima kmetija 5 krav, od katerih vsaka da dnevno 25,5 kg mleka ob tržni ceni 0,30 €/kg.

V našem primeru prihodek ni možen brez stroškov. Kolikšni so stroški?

Dokupljena krma za osnovni obrok stane 80,45 €/mesec, ob omenjenem prihodku 713,7 €/mesec nam še vedno ostane 633,28 € prihodka na mesec.

Strošek za popolni obrok je 254,03 €/mesec, tako nam ob prihodku 1125 €/mesec ostane 870,97 € mesečno.

Ob kombinirani uporabi navedenih krmnih mešanic nam torej ostane 237,72 €/na mesec več. To rejcem zagotavlja, da s pravim razmerjem potrebnih hranilnih snovi glede na vložena sredstva in uporabo programa Optimum in Premium pridejo do boljšega rezultata in bolj ekonomične reje.

Literatura je na voljo pri avtorju.

Josera.

VISOKOKAKOVOSTEN MLEČNI NADOMESTEK

Supramil T

PREDSTARTER ZA TELETA

Kälberkost

MÜSLI - KOSMIČI ZA TELETA

ODLIČNA KONZUMACIJA IN VARNOST - KORUZNI IN JEČMENOVI KOSMIČI - LANENE POGAČE

dopolnilna krmna mešanica bogata z energijo za teleta
(za spodbujanje konzumacije osnovne krme)

Kälberkost je posebno razvit zelo okusen predstarter za hitro kozumacijo osnovne krme že v prvih tednih.

Prednosti:

- zrna struktura povečuje kozumacijo (Müslí)
- zelo okusne sestavine (melasa, žitni kosmiči)
- visokokakovostni vitamini in sledni elementi zagotavljajo zdravo rast in razvoj.

Teletu ga ponudite po volji od drugega tedna naprej.
Po možnosti ga ponudite večkrat na dan in povečujte količino.

Uporaba Kälberkost omogoča zgodnejše odstavlanje.
Teleta lahko odstavimo, ko znaša konzumacija po teletu 1 kg/dan.
Ko znaša konzumacija Kälberkost 0,75 kg na dan, lahko postopoma preidemo na običajen (domač) starter.

POVEZAVA: DEBELINA HRBTNE SLANINE KRAV, ROJSTNA TELESNA MASA IN SPOL TELET

Hochschule Anhalt (FH)
Fachbereich Landwirtschaft
Strenzfelder Allee 28
06406 Bernburg
Nemčija
E-mail: h.scholz@oel.hs-anhalt.de

Heiko Scholz

Heiko Scholz¹ in sodelavci: Beatrice Müller², Solveig Lutze³, Martin Wähler¹

¹ Hochschule Anhalt (FH), Fachbereich Landwirtschaft, Ökotropologie und Landschaftsentwicklung

² Landesverband Thüringer Rinderzüchter eG

³ Agrargesellschaft Herpf

Težave pri porodih telic in krav, katerih posledice so poškodbe reprodukcijskih organov in mrtvorjena teleta, so ključni vzrok slabe gospodarnosti prireje mleka.

Jahnke (2003) navaja, da znaša škoda v nemški deželi Mecklenburg – Vorpommern, zaradi 11,7 % izgub telet v času vzreje, preko dva milijona evrov. Pri živalih, ki imajo težje telitve, je večja verjetnost negativnih vplivov na mlečnost in kasnejšo plodnost ter rast in razvoj plodu v času brejosti (Simon 2004). V času pred telitvijo je izrednega pomena telesna kondicija telic oziroma krav, ki neposredno vpliva na potek poroda. Zato je prehrana živali v visoki brejosti, zlasti telic, odločilnega pomena za normalen potek telitve (Sorge 2006). Visoki dodatni stroški veterine vsekakor negativno vplivajo na neto dodano vrednost. Lahki porodi zelo plodnih krav, katerih teleta so zdrava, vodijo do uspešne ekonomike reje (Heuwieser in Drillich 2003).

V poskus je bilo vključenih pet kmetij na področju Thüringena v obdobju leta in pol. Debelino hrbtne slanine krav in telic so merili z ultrazvočnim aparatom v razmaku štirih tednov, to je do vključno 16. tedna laktacije. Tehtali so krave in telice pred porodom ter teleta ob rojstvu. Potek poroda so ocenjevali z vrednostmi 1 (ni bila potrebna pomoč) in 2 (potrebna pomoč rejca ali veterinarja).

Analiza rezultatov je pokazala, da lastnost, kot je povprečna debelina hrbtne slanine telic in krav skupaj ter telic, ni statistično značilna za potek poroda, saj znaša korelacijski koeficient $r = 0,072$. Pri vseh treh razredih debeline hrbtne slanine in pri obeh kategorijah živali je statistična značilnost le 38 %, kar je razvidno iz preglednice 1.

Preglednica št. 1: Potek telitve v odvisnosti od različne debeline hrbtne slanine krav in telic skupaj ter debeline hrbtne slanine telic (n = 534)

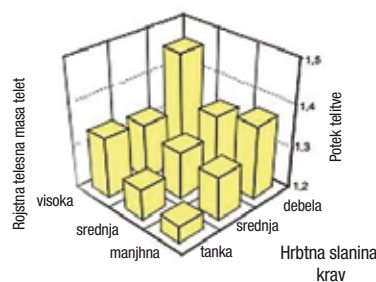
Debelina hrbtne slanine	KRAVE in TELICE		TELICE	
	Pomoč pri telitvi: 1-ne; 2-da	Statistična značilnost (%)	Pomoč pri telitvi: 1-ne; 2-da	Statistična značilnost (%)
Manj kot 19 mm	1,3 ± 0,5	38	1,5 ± 0,5	38
Od 19 do 27 mm	1,3 ± 0,5	38	1,5 ± 0,5	38
Več kot 27 mm	1,4 ± 0,5	38	1,5 ± 0,5	38

Opazne so znatne razlike v poteku poroda znotraj zaporedne laktacije in glede na zamaščenost živali. Krave v prvi laktaciji s povprečno debelino hrbtne slanine 24 mm imajo največ težav pri telitvi, kar je prikazuje preglednica 2. Klawuhn (1992) in Staufenbiel (1993), kakor tudi Platen (1997) in Schröder (2003), opredeljujejo kot optimalno debelino hrbtne slanine telic ob telitvi 20 mm.

Preglednica št. 2: Vpliv debeline hrbtne slanine in zaporedne laktacije na potek telitve (n = 534)

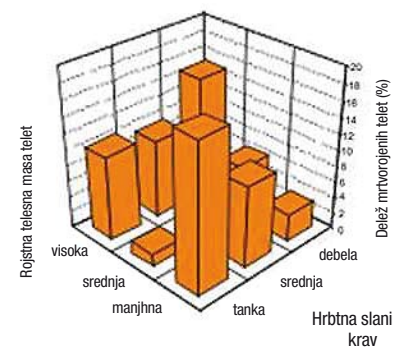
Zaporedna laktacija	Pomoč pri telitvi: 1-ne; 2-da	Debelina hrbtne slanine (mm)
Prva	1,6 ± 0,6	24,0 ± 8,0
Druga	1,2 ± 0,5	20,5 ± 9,0
Tretja in več	1,2 ± 0,5	23,7 ± 9,2

Telesna kondicija živali ob telitvi ter tudi povprečna rojstna telesna masa telet statistično značilno ne vplivata na sam potek telitve. Sicer pa je bilo pri prekomerno zamaščenih živalih s težjimi teleti ob porodu več težav (grafikon 1). Pokazalo se je, da ima povprečna rojstna telesna masa telet v vseh laktacijah močnejši vpliv na potek telitve kot pa debelina hrbtne slanine krav.

Grafikon 1: Vpliv rojstne telesne mase telet in hrbtne slanine krav na potek telitve (n = 448)

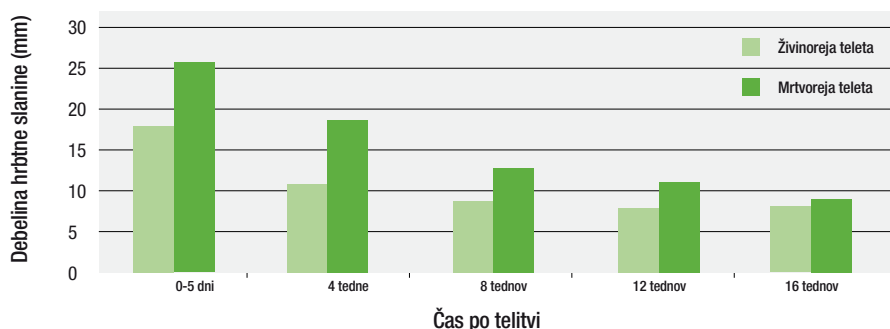
Na vseh kmetijah, kjer je brejost povprečno trajala 278 dni, je bilo povprečno 11,3 % mrtvorjenih telet. Med telesno maso telet ob rojstvu (razdeljeno po razredih) in telesno kondicijo krav v času telitve (razdeljeno po razredih) ter med deležem mrtvorjenih telet ni statistične povezave. Grafikon 2 prikazuje, da je bilo 18,2 % telet mrtvorjenih pri kravah, ki so bile prekomerno zamaščene in kjer so bila tudi teleta težja. Vendar pa je bil delež mrtvorjenih telet visok tudi pri kravah s pre tanko slanino (okrog 14 mm) ter pri prelahkih teletih, težkih okrog 32 kg. Sklepamo lahko, da srednja zamaščenost živali in visoka rojstna telesna masa telet prinašata sprejemljiv delež mrtvorjenosti.

Grafikon 2: Vpliv rojstne telesne mase telet in hrbtne slanine krav na delež mrtvorjenosti telet (n = 448)

Posebno pozornost moramo v času brejosti posvetiti telicam. Rezultati kažejo, da so telice, ki so ob telitvi imele slanino debelo 25 mm in več, imele bistveno več mrtvorjenih telet kot tiste, ki so imele slanino debelo 18 mm. Sorge (2006) in Steinhöfel (2006) poudarjata, da znaša delež mrtvorjenih telet pri telicah, ki so predebele, z okrog 25 mm slanine, tudi do 23 %. Živorjena teleta pa so pogosto tudi slabo vitalna. Zamaščene telice v laktaciji izgubijo bistveno več slanine od tistih z normalno kondicijo. Tako so imele prvesnice 16. teden laktacije v povprečju že pod 10 mm slanine (grafikon 3), kar med drugim neugodno vpliva na naslednjo uspešno oploditev in razvoj plodu.

Grafikon št. 3: GIBANJE DEBELINE HRBTNE SLANINE PRVESNIC V ČASU LAKTACIJE (N = 206)

Ženska teleta ob rojstvu potrebujejo v povprečju manj pomoči kot moška. Pri vseh laktacijah je pomoč pri porodu potrebna v 38 % pri moških in v 27 % pri ženskih teletih.

Razmerje v korist ženskih živali velja tudi pri telicah, le da je tu potrebno več posegov, pri moških živalih 59 % ter pri ženskih živalih v povprečju 47 %, kar kaže preglednica 3.

Preglednica št. 3: POTEK TELITVE KRAV IN TELIC SKUPAJ TER TELIC, V ODVISNOSTI OD SPOLA ROJENIH TELET (N = 590)

POTEK TELITVE				
Spol teleta	KRAVE in TELICE		TELICE	
	Brez pomoči	S pomočjo	Brez pomoči	S pomočjo
Moški	62 %	38 %	41 %	59 %
Ženski	73 %	27 %	53 %	47 %

Sklepne ugotovitve za prakso

1. Maksimalno se moramo potruditi, da bo delež mrtvorojenih telet čim nižji, zlasti se moramo posvetiti telicam.
2. Optimalna debelina hrbtne slanine telic ob telitvi mora biti okrog 20 mm, kar ustreza kondicijski oceni 3,25.
3. Obrok telic, kakor tudi krav, mora biti v času visoke brejosti in laktacije ustrezno optimiran ter izbalansiran. Le tako bomo dosegli ustrezno telesno maso telet ob rojstvu in njihovo vitalnost, primerno laktacijsko krivuljo ter ustvarili ugodne pogoje za naslednjo brejost.
4. Za doseglo ustrezne neto dodane vrednosti moramo biti v območju ekonomičnosti prireje mleka.

Priredila: Marija Vogrin Bračič, Panvita Prašičereja d.o.o.

skupina
panvita

Panvita, Proizvodnja krme d.o.o.

Lipovci 251, 9231 Beltinci

T: +386 (0)2 542 21 00 | F: +386 (0)2 542 21 20

Elektronska naročila: narocila.ppk@panvita.si

I: www.panvita.si

Prehrana krav molznic

Program Optimum

Intenzivna proizvodnja, primerna za krave molznice do 6000 litrov mleka

MK - 18 - REJ - OPTIMUM
MK - 19 - REJ - OPTIMUM
MK - SUPER - 32 - OPTIMUM
MK - SUPER - 32 - REJ - OPTIMUM

Proizvodi programa REJ ne vsebujejo gensko spremenjenih surovin. Primerni so za rejce, ki so vključeni v podukrep REJ.

Program Premium

Intenzivna proizvodnja, primerna za krave molznice nad 6000 litrov mleka

MK - 18 - REJ - PREMIUM
MK - 19 - REJ - PREMIUM
MK - 40 - REJ - PREMIUM
MK - 50 - REJ - PREMIUM
MK - KETOFIN - PREMIUM
MK - KETOFIN - REJ - PREMIUM
MK - SUPER - 32 - PREMIUM
MK - SUPER - 32 - REJ - PREMIUM

Nudimo izračun obroka, najem silosa, hitro dostavo, takoj uporabne in v praksi preverjene rešitve, ki prinašajo ob enakih ali nižjih stroških višji donos.

OGLED PODJETJA VOGEL-NOOT

11. februarja 2009 smo si predstavniki trgovine Zrnovit skupaj s povabljenimi kupci kmetijskih strojev znamke Vogel-noot ogledali dve tovarni.

Prva postaja je bila v Wartbergu v Avstriji. Zgodovina te tovarne sega v leto 1872, ko sta partnerja Fridrich Wilhelm Vogel in Hugo von Noot na tem mestu zgradila prvo tovarno. Pred prvo svetovno vojno je v tovarni že delalo 800 delavcev.

Danes je tukaj sedež podjetja in od tod prihajajo tudi vse inovacije, raziskave, poskusi, nabave, marketing ter precej distribucije po celi Evropi. Tukaj je tudi centralno skladišče rezervnih delov. Največje zanimanje je bilo za ogled tovarne PREMIUM PARTS, ki je prav tako v lasti Vogel noota, vendar na ločenem dvorišču.

PREMIUM PARTS izdeluje rezervne in prvovgradne dele (predvsem tiste, ki so podvrženi direktni obrabi) za različne proizvajalce strojev, kot so: Vogel noot, Lemken, Rabewerk, Kverneland, Landsberg, Regent, Kuhn, Krone, Niemyer itd.

V proizvodnji imajo čez 2000 različnih modelov orodij po proizvajalcih, predvsem za izdelavo delov za pluge, gruberje, predsetvenike, kultivatorje itd.

Pot nas je vodila naprej proti Madžarski do mesta Mosonmagyaróvár. Tam je največja proizvodnja znamke VN. V tej tovarni se izdelujejo predvsem plugi, prednji valji, do konca marca še tudi gruberji (rahljalniki tal), katerih proizvodnja se bo preselila v novo tovarno. Proizvodnja plugov dosega letno 4000 komadov, kar pomeni 54-odstotni delež v strukturi celotne proizvodnje VN. Poraba materiala je 33 ton na dan. Zaposlenih je blizu 300 delavcev in proizvodnja v večini poteka v treh izmenah.

Podrobno so nam predstavili celotni potek proizvodnje: peskanje, rezanje z laserji, avtogeno rezanje, kaljenje, upogibanje, vrtnanje, varjenje, osnovno barvanje, lakiranje, predmontažo, končno montažo in kontrolo.

V letu 2008 so močno modernizirali proizvodnjo z nakupom novega delovnega centra (CNC stroj) v vrednosti 1.000.000 €. Trenutno je največji v Evropi. Posedujejo še 4 manjše delovne centre. Kupili so tudi nov stroj za peskanje z diamantno-kovinskimi kroglicami.

Posodobljeni so bili še laserji, avtogeni rezalci železa za do 100 mm debeline, preše za vroče oblikovanje (največja je z močjo 700 ton pritiska), peči, roboti za varjenje (500 amperjev) itd.

Najbolj znan postopek za izdelavo obrabnih delov je C-PLUS; v pečeh, v katerih visijo deli, ki še niso dokončno izoblikovani in so pritrjeni med sabo tako, da je obrabna stran

vedno zunanja stran. V te peči se potem pod pritiskom dovaja tekoči ogljik na tisto stran dela, ki bo imel na njivi stik z zemljo. Tako postane ena stran odporna na obrabo, druga pa pridobi na elastičnosti. Ta postopek traja od 5 do 7 ur in je zelo pomemben pri deskah pluga.

Tak postopek obdelave izvaja samo še ena tovarna v Evropi. Njihovi so prisotni na vseh svetovnih prvenstvih v oranju.

Po deležu prodaje VN strojev je Slovenija na lestvici, ki dosega skoraj 2.000.000 € prodaje na letni ravni.

Med potjo proti domu se je razvila debata o današnji globalizaciji proizvodnje, ko več ne moremo trditi, da je nek proizvod toliko boljši od drugega, ampak lahko trdimo, da so si proizvajalci svetovno znanih proizvajalcev po kakovosti precej podobni.

Pripravil: Boris Banfi

ZAKLJUČEK LETA 2008 POMURSKIH POLJEDELCEV IN ŽIVINOREJCEV

Ga. Berden prejema priznanje za naj dobavitelja pridelkov poljščin.

Ob izteku leta 2008 sta Panvita, Proizvodnja krme d.o.o. in Panvita Zrnovit d.o.o. pripravili srečanje za najuspešnejše poljedelce in živinorejce. Kratkemu povzetku vseh pomembnih dogajanj na kmetijskem področju v iztekajočem letu je sledila podelitev priznanj »naj dobaviteljem in kupcem krmnih mešanic« v letu 2008. Zlato priznanje za naj dobavitelja pridelkov poljščin je prejela kmetija Ignaca in Tončke Berden iz Turnišča. Zlato priznanje za količino kupljenih krmnih mešanic za goveje pitance je prejela kmetija Štefana in Marije Cigüt iz

Noršincev. Za količino kupljenih krmnih mešanic v kategoriji krav molznic in s tem zlato priznanje, pa je prejela kmetija Andreja Ksilaka iz Radovec.

Zaključka se je udeležilo čez sto kmetijcev. Po končanem uradnem delu smo izmenjali marsikatero zanimivost in ob tem zaužili dobrote Pomurja ter na koncu nazdravili še prihajajočemu novemu letu.

G. Ksilak prejema priznanje za naj kupca krmnih mešanic za krave molznice.

NOV PANVITIN KMETIJSKI CENTER V ŽIHLAVI

V Žihlavi je Skupina Panvita odprla nov kmetijski center Žihlava. Dejavnost Skupine Panvita zagotavlja stabilnost družinske kmetijske proizvodnje.

Konec preteklega septembra so v Žihlavi mag. Dejan Židan, predsednik uprave Skupine Panvita, Andrej Serdt, direktor družbe Panvita ZRNOVIT, in Anton Slana, župan občine Sveti Jurij ob Ščavnici, slovesno odprli vrata novega Panvitinega kmetijskega centra Žihlava, ki ima poleg kmetijske trgovine še bencinski servis in odkupno mesto za žita. Skupina Panvita s svojim delovanjem zagotavlja stabilnost družinske kmetijske proizvodnje, zaupanje kmetijcev dokazuje več kot 90-odstotna rast dejavnosti družbe Panvita ZRNOVIT.

Na 3.120 m² površine je Skupina Panvita odprla nov Kmetijski center Žihlava. Investicija, vredna 1,2 milijona evrov, obsega kmetijsko trgovino na 225 m² prodajne površine, bencinski servis na 95 m², 800 m² pokritih skladiščnih prostorov in 2.000 m² zunanjih skladiščnih prostorov. S to investicijo je občina pridobilo pet novih delovnih mest. Kmetijski center s svojo ponudbo zagotavlja ves repromaterial za kmetijstvo, v prodajnem programu pa je tudi gradbeni material, traktorji znamke Steyr, Case, Landini ter traktorski priključki znamke VOGEL – NOOT, prodaja goriv in odkup žit.

»Skupina Panvita s svojim delovanjem in razumevanjem potrebe po sodelovanju med velikimi gospodarskimi družbami in družinskimi kmetijami le-tem zagotavlja stabilnost in možnost za dolgoročen razvoj, vsi skupaj pa dosežemo velikost, ki nam omogoča uspešno delovanje v domačem in mednarodnem okolju«, je ob tej priložnosti povedal predsednik uprave Skupine Panvita, mag. Dejan Židan. Andrej Serdt, direktor družbe Panvita Zrnovit, pa je poudaril, da se zaupanje družinskih kmetij, ki ga Skupina Panvita s svojim partnerskim delovanjem že vrsto let sistematično razvija, dokazuje tudi z več kot 90-odstotno rastjo dejavnosti družbe Panvita Zrnovit v letu 2008.

Spoštovani kupci Panvite ZRNOVIT d.o.o. v Lipovcih, Žihlavi in Lemerju.

Naša osnovna dejavnost je prodaja krmil, ki so proizvod Panvite, Proizvodnje krme d.o.o.

Novost iz skupine Panvita, Panvita, Proizvodnje krme d.o.o. so posebni krmni dodatki za prehrano živali, ki jih prodajamo pod lastno blagovno znamko. Ponudbo smo razširili tudi na področje kmetijskih strojev ter priključkov in rezervnih delov ter gradbenega materiala.

Trgovina Zrnovit je postala v letu 2008 pooblašeni prodajalec traktorjev Steyr in Case.

Prav tako je pooblašeni prodajalec in serviser priključkov VOGEL NOOT.

V mesecu maju je bil odprt nov kmetijski center v Žihlavi, kjer bo potekal tudi odkup žit.

Novost lastni bencinski servis.

Svojim strankam zagotavljamo odkup žit, oljne ogrščice, krmnega graha, govejih živali in prašičev pitancev.

Možnost kreditiranja proizvodnje oljne ogrščice in ozimnih žit v sodelovanju z Banko Koper.

KMETIJSKI CENTER LIPOVCI

Panvita ZRNOVIT d.o.o.

Lipovci 251, 9231 Beltinci

T: 02 542 15 22 | 02 542 21 24

F: 02 542 25 29

E: zrno-vit@panvita.si

URL: www.panvita.si

Poslovodja: Boris Banfi

delovni čas

PON - PET: 7.30 - 17.30

SOBOTA: 7.30 - 12.00

KMETIJSKI CENTER ŽIHLAVA

Panvita ZRNOVIT d.o.o.

Žihlava 15, 9244 Sv. Jurij ob Ščavnici

T: 02 568 90 38

F: 02 568 90 39

URL: www.panvita.si

Poslovodja: Stanko Čuš

delovni čas

PON - PET: 8.00 - 16.00

SOBOTA: 8.00 - 12.00

KMETIJSKI CENTER LEMERJE

Panvita ZRNOVIT d.o.o.

Lemerje 2, 9201 Puconci

T: 02 545 96 80

F: 02 545 96 83

E: zrno-vit@panvita.si

URL: www.panvita.si

Poslovodja: Milan Vlaj

delovni čas

PON - PET: 8.00 - 16.00

SOBOTA: 8.00 - 12.00

PROGRAM PREHRANE GOVED
MINERALNO-VITAMINSKE MEŠANICE

0,79
EUR/kg

MVM - PAŠNI - PREMIUM

mineralno-vitaminske mešanice
za krave molznice na paši

0,92
EUR/kg

MVM - PK - PREMIUM

mineralno-vitaminske mešanice
za presušene krave in visoko
breje telice

0,74
EUR/kg

MVM - GOV - PIT - PREMIUM

mineralno-vitaminske mešanice
za pitovno govedo

0,60
EUR/kg

MVM - GOV - PIT - OPTIMUM

mineralno-vitaminske mešanice
za pitovno govedo

1,11
EUR/kg

MVM - MK - PREMIUM

mineralno-vitaminske mešanice
za krave molznice v obdobju laktacije

0,59
EUR/kg

MVM - MK - OPTIMUM

mineralno-vitaminske mešanice
za krave molznice
v obdobju laktacije

0,72
EUR/kg

MVM - UNIVERZAL

mineralno-vitaminske mešanice za vse vrste
in kategorije živali

ZAHTEVAJTE KATALOG!

ZAHTEVAJTE KATALOG!

PROGRAM PREHRANE PRAŠIČEV
MINERALNO-VITAMINSKE MEŠANICE

1,59
EUR/kg

MVM - PU - PREMIUM

za izdelavo popolnih krmnih mešanic
za pujske do 25 kg

1,25
EUR/kg

MVM - PIT - PREMIUM

za izdelavo popolnih krmnih mešanic
za prašiče pitance

1,00
EUR/kg

MVM - PLS - PREMIUM

za izdelavo popolnih krmnih mešanic
za plemenske svinje

1,00
EUR/kg

MVM - PIT - OPTIMUM

za izdelavo popolnih krmnih mešanic
za prašiče pitance

4,44
EUR/kg

CARO - PLUS

posebna mineralno-vitaminska mešanica za
izboljšanje reprodukcijskih sposobnosti

skupina
panvita

LIPOVITAL

**SPECIALNA KRMNA MEŠANICA ZA VARNO
ODSTAVLJANJE PUJSKOV
NOVA, IZBOLJŠANA RECEPTURA**

BEBIVITAL

**SPECIALNA KRMNA MEŠANICA
ZA SESNE PUJSKE**

- je visokokakovosten, dišeči predstarter za sesne pujske in služi kot dodatek materinemu mleku in za navajanje pujskov na samostojno življenje
- pujskom omogoča navajanje na suho hrano - trening encimov
- spodbuja razvoj prebavnega sistema
- dodana termo kosmičena žita omogočajo lahko prebavljivost škroba, povečajo ješčnost in okusnost krme
- dodan stabilizator črevesne flore, ki ščiti pred vdori patogenih mikroorganizmov (E-coli)
- z visoko vsebnostjo različnih virov energije in beljakovin pujskom omogočamo visok prirast in varno odstavitvev

- visoko kakovostna dišeča krma, ki vsebuje lahko prebavljiv škrob iz temno kosmičenih žit
- visok delež mlečnih beljakovin in laktoze olajša prehod prehod krmljenja s tekoče mlečne hrane na suho krmo
- izbrane, higiensko neoporečne, kakovostne komponente
- specialne vlaknine izboljšujejo celotno prebavo in praznjenje črevesja ter pripomorejo k obnovi črevesnih resic
- vsebuje frukto-oligosaharide- visoko fermentirajoči ogljikovi hidrati, s poudarkom na inulinu
- visoka vsebnost vitaminov, omega 3 in 6 maščobnih kislin za dober metabolizem in odpornost proti stresu
- dodane arome, probiotiki in encimi, s katerimi izboljšujemo proizvodne lastnosti pujskov

Priporočilo za uporabo

Krmno mešanico začnemo pokladati pujskom peti dan po rojstvu in jo dajemo do 4. tedna starosti. Prve tri dni jo trosimo na tla v zelo majhnih količinah, da se pujski navadijo na zauživanje krme. Osmi dan začnemo krmo pokladati v krmilnike večkrat na dan v majhnih obrokih, tako da pujski stalno zauživajo svežo hrano.

Priporočilo za uporabo

Popolna krmna mešanica LIPOVITAL je visokokakovostna krma, namenjena za dokrmiljevanje sesnih pujskov in pujskov 14 dni po odstavitvi, to je v starosti 17 do 42 dni. V prvem tednu po odstavitvi se pujski ne smejo prežreti, zato naj dobijo na dan le 200 g krme na žival in to še v treh dnevni obrokih. Prehod na drugo krmo (PU-STARTER-VITAL) mora biti postopen. Krmilo pokladamo suho, pujski pa naj imajo ves čas na razpolago svežo pitno vodo.

KRMLJENJE PUJSKOV PO KONCEPTU SKUPINE PANVITA

